

Dofinansowane przez
Unię Europejską

*Załącznik nr 1 do Uchwały nr 10/2023
Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia
Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO”
z dnia 28 lipca 2023 r.*

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
„Lider w EGO”

EtK, 28 lipca 2023 r.

Spis treści	2
Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
1.1 Nazwa LGD i forma prawna	3
1.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa i doświadczenie LGD	3
1.3 Opis struktury LGD	4
1.4 Opis składu organu decyzyjnego – Rady	5
1.5 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	5
1.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	7
Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	8
2.1 Zwięzły opis obszaru	8
2.2 Mapa obszaru	8
2.3 Spójność obszaru LSR	9
Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR	10
Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR	13
4.1 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału wdrażania LSR	13
4.2 Grupy docelowe, szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR	19
4.3 Wsparcie lokalne i ponadlokalne (instrumentów terytorialne wdrażane na obszarze LSR)	20
Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia	22
5.1 Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami	21
5.2 Sposób integrowania sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć	23
Rozdział VI. Cele i wskaźniki	26
6.1 Specyfikacja i opis celów oraz przypisanych im przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem	26
6.2 Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS	27
6.3 Wskaźniki przypisane do celów i przedsięwzięć	28
6.4. Źródła i poziom dofinansowania w poszczególnych celach LSR	30
Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	31
7.1 Charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD	31
7.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	31
7.3 Innowacyjność oraz partnerstwo w kryteriach wyboru operacji	33
7.4 Projekty grantowe	34
7.5 Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju	34
Rozdział VIII. Plan działania.....	35
8.1 Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników	35
8.2 Kamienie milowe realizacji LSR	35
Rozdział IX. Plan finansowy LSR	36
9.1 Źródła finansowania działalności LGD	36
9.2 Powiązania poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR	37
Rozdział X. Monitoring i ewaluacja	38
Wykaz wykorzystanej literatury	40
Załączniki do LSR:	
Formularz nr 1. Cele i przedsięwzięcia.....	41
Formularz nr 2. Plan działania.....	42
Formularz nr 3. Budżet LSR.....	49
Formularz nr 4. Plan wykorzystania budżetu LSR.....	50

Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1. Nazwa LGD i forma prawna

Lokalna Grupa Działania, zwana w dokumencie również LGD lub LGD „Lider w EGO”, jest stowarzyszeniem zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, z uwzględnieniem zapisów ustawy o Rozwoju Lokalnym Kierowanym przez Społeczność (RLKS). Pełna nazwa podmiotu brzmi: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO”. Skrót „EGO” to pierwsze litery trzech powiatów, w których LGD prowadzi działania: ełcki, gołdapski oraz olecki. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13.03.2006 r. pod numerem 0000251950 oraz posiada siedzibę w miejscowości położonej w województwie, którego obszar jest objęty Lokalną Strategią Rozwoju.

1.2. Opis procesu tworzenia partnerstwa i doświadczenie LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO”, powiększone w 2015 r. o Gminę Ełk, jest kontynuacją LGD, która realizowała LSR w okresie programowania 2007-2013 oraz 2014-2020 i posiada doświadczenie we wdrażaniu podejścia LEADER.

Proces budowania partnerstwa na obszarze EGO rozpoczął się już w 1996 r., gdy miasto Ełk zaproponowało gminom z tego obszaru wspólne działania na rzecz rozwoju subregionu, które miały się koncentrować na przedsięwzięciach promocyjno-kulturalnych. W dniu 15.04.1997 r. w Kalinowie zostało podpisane Porozumienie na rzecz Rozwoju Pojezierza Ełckiego „Kraina Bociana”. Członkami Porozumienia zostały: Miasto i Gmina Ełk oraz gminy: Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, Wieliczki, Kowale Oleckie i Świętajno. Następnie w 2002 r. narodził się pomysł zawiązania stowarzyszenia powiatów, miast i gmin obszaru trzech powiatów: ełckiego, gołdapskiego i oleckiego. Zostało ono zarejestrowane jako stowarzyszenie osób prawnych – jednostek samorządu terytorialnego w dn. 10.03.2004 r. pod nazwą Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin Stowarzyszenie EGO „Kraina Bociana”. Z inicjatywy gmin powiatu ełckiego i Starostwa Powiatowego została podjęta inicjatywa opracowania projektu Pilotażowego Programu LEADER+, Schemat I.

Projekt w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”, Działania 2.7. „Pilotażowy Program Leader+” pt.: „Aktywizacja społeczności lokalnej oraz rozwój obszarów wiejskich na obszarach atrakcyjnych turystycznie w EGO (Ełk, Gołdap, Olecko)” został złożony i wdrożony przez Stowarzyszenie. Projekt był realizowany na obszarach wiejskich w gminach: Prostki, Ełk, Stare Juchy, Kalinowo, Świętajno, Kowale Oleckie, Wieliczki, Olecko, Gołdap, Banie Mazurskie i Dubeninki (wartość projektu wyniosła 68.500 zł). Aby zrealizować założone cele w ramach Schematu I zostały podjęte i wykonane m.in. następujące działania: promocja projektu; opracowanie analizy i diagnozy stanu gospodarki, analizy zasobów, lokalnych rynków towarów, usług, pracy i kapitału, sytuacji demograficzno-zawodowej obszarów wiejskich w Subregionie EGO objętych projektem; szkolenia dla liderów lokalnych reprezentujących samorządy, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców z Subregionu EGO w zakresie opracowywania strategii, przygotowania koncepcji rozwoju obszarów wiejskich w Subregionie EGO i tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych; opracowanie dokumentu Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Subregionu EGO. Jednym z celów było utworzenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO”. Zebranie założycielskie odbyło się w Ełku 27.01.2006 r., natomiast **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” zostało zarejestrowane w KRS 13.03.2006 r., za cel stawiając sobie działania na rzecz obszarów wiejskich w celu ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych.** Już 25.08.2006 r. Stowarzyszenie złożyło wnioski do FAPA na realizację Schematu II. W ramach projektu przyjęto do realizacji m.in. takie działania jak: szkolenia dla animatorów lokalnych, animatorów kultury, rolników, właścicieli gospodarstw agroturystycznych, samorządowców, organizacji pozarządowych; analizy i ekspertyzy dot. m.in. audytu turystycznego, prowadzenia działalności związanej z usługami prozdrowotnymi, znaku produktu regionalnego, itp. Projekt został w całości zrealizowany i rozliczony terminowo.

W czerwcu 2008 r. rozpoczęto w LGD prace nad opracowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju. Wykorzystano przede wszystkim doświadczenia i ustalenia wypracowane na podstawie konsultacji oraz szkoleń, zawarte

w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Subregionu EGO. W grudniu 2008 r. na Walnym Zebraniu Członków przyjęto Lokalną Strategię Rozwoju Subregionu EGO na lata 2009-2015, którą w całości zrealizowano.

W kolejnym okresie programowania unijnego na lata 2014-2020 Lokalna Grupa Działania kontynuowała swoje wsparcie dla rozwoju obszaru, a w dniu 20.05.2016 r. zawarła umowę na realizację Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanej przez Społeczność. Głównym celem strategii był rozwój gospodarki na obszarze EGO w oparciu o lokalne zasoby. Dotacje otrzymało 6 firm na rozwój działalności gospodarczej oraz przyznano 60 premii na podejmowanie działalności gospodarczej. Łącznie na podany cel przeznaczono ponad 50% całej dotacji. Ponadto założono poprawę stanu ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na terenie LGD, na który przeznaczono 37,8%, a na cel wzmocnienie kapitału społecznego i aktywności mieszkańców obszaru EGO przeznaczono blisko 10% całości środków. W 2021 roku zwiększono kwotę na realizację Strategii o 640 tys. Euro i przypisano odpowiednie kwoty do powyższych celów.

W okresie programowania 2014-2020 LGD zrealizowała trzy projekty współpracy z innymi lokalnymi grupami działania („Energia Odnawialna Lokalnie – Innowacyjna inicjatywa partnerska na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zmianom klimatu” oraz „Wiem, czym oddycham”), w tym jeden międzynarodowy („Kulinarna Akademia Cudów”). Czwarty projekt współpracy pn. „Widzę więc wiem”, którego głównym celem jest podniesienie wiedzy i aktywizacja społeczności lokalnej, realizowany jest w 2023 roku. W partnerstwie przeprowadzono także operację własną pn. „Puszcza Romincka – coś pięknEGO”.

Gminy i powiaty obszaru LGD współpracują pomiędzy sobą oraz z LGD na wielu płaszczyznach. Partnerstwo budowane jest także w ramach prowadzonych działań animacyjnych i aktywizacyjnych. LGD współpracuje skutecznie z kołami gospodyń wiejskich, z których kilka jest szczególnie aktywnych. Wciąż duży, ale nie do końca wykorzystany, potencjał tkwi w jednostkach ochotniczych straży pożarnych, których na razie nie udało się w sposób pełny zaangażować we współpracę. Ich wsparcie i aktywizacja w zakresie ochrony środowiska i tak zwanej zielonej energii będzie na pewno celem na najbliższą przyszłość.

W celu budowania partnerstwa, dobrego wizerunku i skutecznego przepływu informacji pomiędzy LGD a mieszkańcami obszaru EGO i poza nim, LGD posiada plan komunikacji z lokalną społecznością. LSR została przygotowana w sposób partycypacyjny, co szczegółowo przedstawia rozdział III.

1.3. Opis struktury LGD

Stowarzyszenie liczy 88 członków zwyczajnych, w tym 40 reprezentantów sektora społecznego, 27 gospodarczego (reprezentujących następujące obszary działalności: turystyka, transport, handel, ubezpieczenia, nieruchomości, produkcja, budownictwo) i 21 – publicznego (w tym samorządowe jednostki organizacyjne gmin).

Tabela 1. Reprezentatywność sektorów LGD (lipiec 2023)

Sektor:	Liczba przedstawicieli	Udział procentowy
Publiczny:	21	23,86%
Społecznego	40	45,46%
Gospodarczego	27	30,68%
Razem:	88	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru członków Stowarzyszenia LGD „Lider w EGO”

Wśród członków LGD w postaci organizacji pozarządowych znajdują się podmioty wspierające grupy w niekorzystnej sytuacji, takich jak seniorzy i osoby młode (w tym prowadzące na terenie LGD: CIS, WTZ, OWES, spółdzielnie socjalne) oraz przedsiębiorcy, którzy budują rynek pracy lokalnie i zgodnie z założeniami EFROW tworzą miejsca pracy w ramach środków przewidzianych na przedsiębiorczość. Skład wynika również z konsultacji, podczas których zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia w strukturze LGD grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR: kół gospodyń wiejskich i ochotniczych straży pożarnych, osób starszych i młodych. Planowane są m.in. różnorodne inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego, podnoszenia wiedzy,

aktywizacji i wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (integracja społeczności, organizacja czasu wolnego, promocja ekonomii społecznej, aktywizacja zawodowa).

1.4. Opis składu organu decyzyjnego – Rady

Mając na uwadze rekomendacje oraz doświadczenia z wdrażania LSR w perspektywie 2014-2020, LGD podjęła decyzję o ustanowieniu organu decyzyjnego, jakim jest Rada „Lider w EGO” w składzie 13 członków. Rada jako organ decyzyjny, odpowiedzialna jest za wybór operacji i gwarancję, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. Ponadto w zakresie zasad konstytuujących skład Rady, spełnia ona katalog następujących założeń:

- 1) ani reprezentanci władz publicznych, ani żadna pojedyncza grupa interesu nie ma więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji;
- 2) skład Rady jest reprezentatywny i znajduje się w nim: 5 przedsiębiorców, 7 kobiet (53,85%), 1 osoba poniżej 35 roku życia.
- 3) udział partnerów społecznych i gospodarczych wynosi 76,92%. Skład Rady jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności z uwzględnieniem przedstawicieli sektora publicznego (23,08%), gospodarczego (38,46%) i społecznego (38,46%);
- 4) skład Rady daje pewność, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontrolują procesu podejmowania decyzji, gdyż nie mają więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji;
- 5) ograniczone zostało reprezentowanie sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym (poprzez zakaz członkostwa/reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz zakaz łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych). Wprowadzono również brak możliwości upoważniania osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji.

Prowadzony będzie rejestr interesów członków Rady, pozwalający na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami. W celu zapewnienia sprawnego, przejrzystego i rzetelnego wyboru operacji oraz zapewnienia wysokiego poziomu wiedzy i podnoszenia kompetencji członków Rady ustalono następujące zasady:

- a) Statut Stowarzyszenia w §25 pkt. 4 zobowiązuje członków Rady do zdobycia kwalifikacji ekonomicznych i administracyjnych niezbędnych do gospodarowania środkami publicznymi, poprzez udział w szkoleniach oraz samokształceniu;
- b) wprowadzony zostanie test wiedzy dla członków Rady w zakresie zapisów LSR;
- c) w przypadku wystąpienia rażącej rozbieżności oceny w ramach kryteriów oceny Przewodniczący wzywa członków Rady do ponownej analizy dokonanej oceny. W razie konieczności odbywa się dyskusja;
- d) na początku posiedzenia członkowie Rady będą podpisywać oświadczenia, że zapoznali się z ocenianymi wnioskami przed posiedzeniem dotyczącym wyboru;
- e) podczas posiedzeń Rady wymagane jest kworum i zachowany parytet sektorowy;

Proces decyzyjny opisany zostanie szczegółowo w Procedurach wyboru i oceny operacji.

1.5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Władzami stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków (najwyższa), Zarząd oraz Komisja Rewizyjna. W Stowarzyszeniu działa również Rada, wybierana przez Walne Zebranie Członków. Kadencja organów LGD wynosi 5 lat. Realizacji celów i zadań Zarządu oraz Stowarzyszenia służy Biuro, którym kieruje Dyrektor Biura zatrudniony przez Zarząd Stowarzyszenia Lokalnej Grupa Działania „Lider w EGO”. Zarząd udziela pełnomocnictwa Dyrektorowi Biura do prowadzenia spraw bieżących LGD. Dyrektora Biura upoważniony jest do kierowania pracą i nadzoru nad trzema pracownikami Biura, którymi są:

- 1) Specjalista ds. monitoringu i komunikacji (odpowiedzialny za bieżącą analizę stopnia zrealizowanych wskaźników i wdrażania planu komunikacji, animowanie i aktywizację środowisk lokalnych a tym samym

kreowanie pozytywnego wizerunku LGD; pracownik na tym stanowisku odpowiada także za sprawy administracyjno – biurowe).

2) Koordynator ds. wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju (odpowiedzialny za monitorowanie wdrażania LSR, kompleksową obsługę Rady oraz potencjalnych beneficjentów, przygotowanie dokumentacji oraz realizację i rozliczenie procesu dotyczącego projektów; Koordynator odpowiada także za sprawy administracyjne i kadrowe oraz za przechowywanie danych osobowych członków LGD).

3) Księgowa (odpowiedzialna za przygotowanie i przestrzeganie polityki finansowej Stowarzyszenia).

Zakres obowiązków Dyrektora oraz pracowników biura określony został w „Regulaminie Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Lider w EGO”. Postawione wymagania na stanowiskach pracy są adekwatne do przewidzianych obowiązków i wynikają z praktyki wdrażania LSR w latach 2014-2020 oraz wymogów związanych z nowym okresem programowania. Na dzień składania Wniosku o wybór LSR 100 % osób zatrudnionych w biurze posiada doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym/regionalnym oraz doświadczenie w zarządzaniu LGD, co pozwoli na sprawne i efektywne wdrażanie środków finansowych w nowej perspektywie.

Doradztwo:

Do obowiązków personelu zatrudnionego w Biurze należą m.in. obowiązki związane z prowadzeniem szkoleń oraz doradztwo na rzecz beneficjentów LSR 2023-2027. Na stanowisku pracy związanym z udzielaniem doradztwa określono sposób pomiaru jakości i efektywności udzielanego doradztwa, opisany szczegółowo w Regulaminie pracy biura LGD. W celu ciągłego podnoszenia standardów wiedzy i kompetencji członków organów oraz pracowników LGD, zaplanowano udział w szkoleniach, warsztatach i konferencjach.

Animacja lokalna i współpraca:

Opis poszczególnych stanowisk pracowników biura określa również ich obowiązki w zakresie animacji lokalnej, w tym m.in. organizowanie szkoleń, konferencji i innych imprez zaplanowanych przez LGD, przygotowania udziału LGD w targach, konferencjach, szkoleniach, imprezach społeczno - kulturalnych i innych wydarzeniach mogących pomóc w promocji LGD oraz inicjowanie i prowadzenie działań związanych ze współpracą międzyregionalną i międzynarodową. Do poszczególnych zadań określono metody ich pomiaru, szczegółowo opisane w Regulaminie pracy biura LGD.

Sposób rozszerzania LGD:

Członkowie LGD dzielą się na zwyczajnych i wspierających. Osoby fizyczne lub podmioty prawne mogą zostać członkami Stowarzyszenia po złożeniu wniosku/deklaracji do Zarządu Stowarzyszenia. Nabycie i utrata członkostwa następuje w drodze uchwały przyjętej zwykłą większością głosów Zarządu Stowarzyszenia. W przypadku utraty członkostwa możliwe jest odwołanie do Walnego Zebrania Członków. Członkiem Stowarzyszenia może być każda osoba, która zobowiązuje się do realizacji celów Stowarzyszenia: § 12 pkt. 2.a) mówi, iż „Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletnia osoba fizyczna, która spełnia warunki określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach, która wyraża chęć realizacji celów Stowarzyszenia, a także złoży deklarację członkowską, w której określi sektor jaki będzie reprezentowała”. W Statucie Rozdział III „Członkowie Stowarzyszenia” paragrafy 12-18 opisują prawa i obowiązki Członków Stowarzyszenia, w tym nabycie i utratę członkostwa. Statut zapewnia możliwość szerokiego udziału członków i mieszkańców w działaniach Stowarzyszenia opartego o zasadę partycypacji społecznej zarówno podczas tworzenia LSR jak i w trakcie jej realizacji.

1.6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Dokumentami wewnętrznymi regulującymi zasady działania Stowarzyszenia są:

- **Statut** - reguluje najważniejsze kwestie przewidziane w Ustawie z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2015 poz.1393 z późn. zm.): nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Statut został przyjęty w nowym brzmieniu przez Walne Zebranie Członków w dniu 31.05.2023r. i niezwłocznie po tej dacie, zgłoszono zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym.
- **Regulamin Rady** - zawiera przede wszystkim szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
- **Regulamin Komisji Rewizyjnej** - zawiera przede wszystkim szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Zarządu** - zawierający zapisy dotyczące przede wszystkim podziału zadań pomiędzy członków Zarządu, zasad organizacji posiedzeń Zarządu, zasady protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Biura** - określa zasady funkcjonowania Biura, w tym: uprawnienia Dyrektora biura, strukturę organizacyjną biura, podział zadań oraz metody pomiaru w zakresie doradztwa.

Oprócz podstawowych dokumentów wewnętrznych, funkcjonowanie stowarzyszenia regulują także:

- Regulamin naboru pracowników.
- Polityka rachunkowości.
- Polityka bezpieczeństwa danych osobowych.
- Regulamin pracy i wynagradzania pracowników biura.
- Regulamin Walnego Zebrania Członków.
- Regulamin rozliczania kosztów podróży służbowych.
- Regulamin udzielania zamówień.

Tym samym, Regulamin Funkcjonowania Biura Stowarzyszenia oraz dokumenty niższego rzędu określają szczegółowo podział zadań pracowników biura, a także zapewniają adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków. Wyznaczono także zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także przewidziano metody ich pomiaru. Podobnie jak w przypadku Rady, także dla pracowników biura zaprojektowany został plan szkoleń.

Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

2.1. Zwięzły opis obszaru

Subregion EGO położony jest w północno-wschodniej Polsce, stanowiąc wschodnią część województwa warmińsko-mazurskiego. Wschodnią i południową granicę subregionu wytycza granica województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Od północy subregion graniczy z Obwodem Kaliningradzkim. W północno-wschodnim krańcu subregionu znajduje się trójstyk granic Litwy, Polski i Rosji (Wisztyniec). Od zachodu subregion graniczy z Krainą Wielkich Jezior Mazurskich.

Lokalną Grupę Działania „Lider w EGO” tworzy 11 gmin, należących do 3 powiatów: ełckiego, gołdapskiego i oleckiego. Dwie gminy to gminy miejsko-wiejskie (Gołdap i Olecko), pozostałe to gminy wiejskie (Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, Banie Mazurskie, Dubeninki, Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki). Łączna powierzchnia wynosi 2.738,0 km², a liczba ludności wg stanu na 31.12.2020 wynosiła 87 121 osób. Strategia jest strategią monofundusową.

Tabela 2. Typ gmin, powierzchnia oraz liczba mieszkańców na obszarze LGD „Lider w EGO” w 2020 r.

Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców
1	ełcki	Ełk	wiejska	380	12 044
2		Kalinowo	wiejska	284	6 351
3		Prostki	wiejska	231	6 841
4		Stare Juchy	wiejska	197	3 451
5	olecki	Kowale Oleckie	wiejska	251	4 677
6		Olecko	miejsko-wiejska	267	21 441
7		Świętajno	wiejska	215	3 477
8		Wieliczki	wiejska	141	3 256
9	gołdapski	Banie Mazurskie	wiejska	205	3 403
10		Dubeninki	wiejska	205	2 726
11		Gołdap	miejsko-wiejska	362	19 454
-	-	RAZEM LGD	-	2738	87 121

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl (po aktualizacji GUS z 25.10.2022 r.)

2.2. Mapa obszaru

Obszar LGD „Lider w EGO” jest spójny przestrzennie, gminy tworzą zwartą, spójną strukturę o jasno określonych granicach, co przedstawiają poniższe mapy:

Mapa 1. Obszar LGD „Lider w EGO” na tle woj. warmińsko-mazurskiego

Źródło: www.osp.org.pl

Mapa 2. Obszar LGD „Lider w EGO”

Źródło: www.pzd.olecko.pl

2.3. Spójność obszaru LSR

Gminy LGD „Lider w EGO” należą do trzech stykających się powiatów na wschodniej, skrajnej części woj. warmińsko-mazurskiego: ełckiego, gołdapskiego i oleckiego. Według typologii regionów (NUTS-3) uwzględniającej poziom urbanizacji, odległości od miasta (powyżej 50 tys. mieszkańców) i poziomu peryferyjności obszarów wiejskich i miejskich w krajach UE (źródło: GUS) cały obszar LGD - wszystkie gminy zaliczone są regionów pośrednich.

Gminy i powiaty współpracują w wielu dziedzinach: tworzą Stowarzyszenie Powiatów Miast i Gmin "Stowarzyszenie EGO Kraina Bociana". Stowarzyszenie opracowało Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego subregionu EGO 2030, w tworzeniu której aktywny udział brało LGD „Lider w EGO”. Ponadto samorządy wspólnie rozwiązują problem gospodarki odpadami poprzez Związek Międzygminny „Gospodarka komunalna”, który powołał spółkę Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. oraz współpracują w dziedzinie doskonalenia nauczycieli poprzez utworzony przez Starostwo Powiatowe w Ełku Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, realizujący swoje cele poprzez umowy z jednostkami samorządu terytorialnego o przekazaniu zadania do prowadzenia.

W ujęciu geograficznym zasięg działania LGD „Lider w EGO” obejmuje obszar Pojezierza Mazurskiego. Krajobraz tych ziem ukształtowany został przez liczne zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie przez ostatnie – bałtyckie. Charakterystyczne dla tych obszarów są wyżynne, pagórkowate tereny z licznymi wzgórzami poprzecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami. Zasadniczym elementem przyrodniczym Pojezierza Mazurskiego są skupiska naturalnych jezior i rzek.

Ponadto na terenie działania LGD znajdują się najwyższe w północno-wschodniej Polsce wzgórza, a wśród nich Szeska Góra (309 m n.p.m.) w powiecie oleckim oraz Piękna Góra (270 m n.p.m.) w powiecie gołdapskim, wchodzące w skład Mazur Garbatych wiodących z Ełku aż do granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

Na terenie gmin tworzących subregion EGO panują specyficzne warunki klimatyczne, które są charakterystyczne dla całego województwa. Warmińsko-mazurskie należy bowiem do najzimniejszych obszarów w Polsce, gdzie obserwuje się stałe ścieranie się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Wpływa to na zróżnicowanie średnich temperatur i długości okresu wegetacji. Średni okres wegetacji jest od 2 do 4 tygodni krótszy niż w południowo-zachodniej Polsce. Na obszarze subregionu EGO średnia temperatur w roku oraz okres zalegania pokrywy śnieżnej znacznie przekraczają średnią krajową i wojewódzką, dlatego zwyczajowo nazywa się go „polskim biegunem zimna”.

Na terenie obszaru EGO występuje duże zróżnicowanie gleb pod względem właściwości fizycznych i chemicznych. Wśród gruntów ornych przeważają gleby jakościowo średnie (klasy IIIa, IVa, IVb). Gleby powiatu ełckiego są zasobne w próchnicę, podczas gdy gleby powiatu oleckiego odznaczają się małą zasobnością w składniki odżywcze oraz niską zawartością minerałów ilastych, co powoduje, że tylko znikoma ich część jest wykorzystywana rolniczo. Natomiast gleby powiatu gołdapskiego charakteryzuje duża kamienistość. Grunty o najwyższej żyzności na obszarze funkcjonowania EGO występują lokalnie. Co warto podkreślić, podstawowym walorem gleb tego terenu jest ich czystość, wynikająca ze śladowej zawartości metali ciężkich. Duża czystość gleb daje gwarancję uzyskiwania pozbawionych zanieczyszczeń ziemiopłodów i kwalifikuje subregion EGO do produkcji rolnej metodami ekologicznymi. Zagrożenie może stanowić zwiększenie dawek nawożenia mineralnego na gruntach ornych.

Udokumentowane zasoby surowców naturalnych na obszarze LGD są nieregularne. Środkowa i południowa część regionu bogatsza jest w złoża kopalin budowlanych, natomiast północna obfituje w złoża kopalin wykorzystywanych leczniczo. Wśród bogactw naturalnych, o charakterze kopalnym można wymienić: glinę, piasek, żwir oraz torf, a także złoża borowiny i podziemnych wód mineralnych w okolicach Gołdapi. Zasobność tych surowców nie jest jednak na tyle wielka, by uzasadniała eksploatację na większą skalę.

Na obszarze EGO występuje dużo jezior, choć jeziorność tego terenu oceniana jest jako przeciętna. Na znacznej części jezior wprowadzona jest strefa ciszy (do 98% jezior w powiecie ełckim). Ponadto na obszarze EGO

występuje kilkanaście rzek, m.in. Ełk, Gołdap i Węgorapa oraz Lega. Większość wód powierzchniowych terenu EGO należy do II lub III klasy czystości. Stan wód w jeziorach i rzekach umożliwia kąpiel i rekreację.

Do dużej atrakcyjności przyrodniczej obszaru gmin EGO, a co za tym idzie i do atrakcyjności turystycznej, zaliczyć należy dużą lesistość tych terenów. Powierzchnia lasów w 2020 r. na analizowanym obszarze wynosiła 73.054,77 ha, co stanowiło 10,50% powierzchni lasów województwa warmińsko-mazurskiego. Na uwagę zasługuje fakt, że powierzchnia lasów w latach 2013-2020 wzrosła o 771,47 ha.

Teren objęty diagnozą, jak i całe województwo warmińsko-mazurskie, charakteryzuje się wysokim potencjałem przyrodniczym, co przyczyniło się do stworzenia na tym terenie licznych obszarów prawnie chronionych. Powierzchnia tych obszarów w 2020 r. wynosiła 155.222,87 ha, tj. 57,73% ogólnej powierzchni EGO, podczas gdy w województwie wskaźnik ten kształtował się średnio na poziomie 46,7%. W porównaniu do 2013 r. na całym terenie objętym analizą, powierzchnia obszarów prawnie chronionych uległa zwiększeniu o 3.710,07 ha.

Powierzchnia terenów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni obszaru objętego LGD „Lider w EGO” w roku 2020 wynosiła:

- w powiecie ełckim: 54 698,68 ha,
- w powiecie oleckim: 39 735, 93 ha,
- w powiecie gołdapskim: 60 374,93 ha.

W części obszaru gmin Gołdap i Dubeninki leży najbardziej wysunięty na północny-wschód krańca województwa warmińsko-mazurskiego Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej, którego obszar wynosi 14.620,00 ha (146,20 km²), a jego otuliny 79,42 km².

Obszar LSR obejmuje jednorodny, spójny społecznie i funkcjonalnie terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności oraz jak wynikało z konsultacji społecznych przy opracowywaniu LSR - wspólnymi potrzebami i oczekiwaniami.

Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” przygotowało zapisy LSR na lata 2023-2027 przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Do partycypacyjnego opracowania LSR wykorzystano szereg metod, ze szczególnym uwzględnieniem grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR. Mając na uwadze uspołecznienie i oddolność działań jako filar funkcjonowania Lokalnych Grup Działania oraz idei LEADER, podstawowym założeniem, jakie przyjęto do potrzeb opracowania LSR było szerokie włączenie mieszkańców obszaru EGO w proces podejmowania decyzji. Plan włączenia społeczności lokalnej opierał się na trzech elementach: informowaniu, konsultowaniu oraz współdecydowaniu. Prace nad stworzeniem LSR na lata 2023-2027 koordynował zespół składający się z pracowników LGD, członków Zarządu, członków Rady oraz jednego eksperta zewnętrznego.

Udział w procesie przygotowywania LSR był umożliwiony przedstawicielom wszystkich sektorów istotnych z uwagi na społeczno-gospodarczy rozwój obszaru LGD. W przebiegu opracowania LSR uczestniczyli w szczególności przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz uwzględnione zostały grupy w niekorzystnej sytuacji w celu realizacji idei włączenia społecznego.

Pierwszym krokiem była **analiza sytuacji społeczno-gospodarczej oraz opracowanie diagnozy obszaru LGD „Lider w EGO”** w oparciu o dane statystyczne i ogólnodostępne źródła instytucji (m.in. GUS, Urząd Pracy, raporty urzędów gmin, ARiMR), uwzględniając stan infrastruktury, poziom rozwoju przedsiębiorczości, trendy demograficzne, zasoby i uwarunkowania rozwojowe terytorium. Wykorzystanie otwartych źródeł informacji i uzyskane dane pozwoliły opracować materiały informacyjne oraz umożliwiły ich dystrybucję różnymi kanałami informacyjnymi (podczas spotkań, własna strona internetowa, media społecznościowe, baza mailingowa).

Kolejnym etapem było **opracowanie ankiet** dla podmiotów obszaru LGD, w tym mieszkańców nt. potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru oraz celów strategii. Ankieta była dystrybuowana różnymi kanałami: w formie papierowej podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych, w czasie festynów i lokalnych imprez (np.

Święto Mleka i Miodu w Olecku, dożynki gminne), wysłana została do bazy mailingowej LGD oraz udostępniona na stronie internetowej i w biurze Stowarzyszenia. Zebrano 162 odpowiedzi ankietowe. Wśród wskazanych działań, istotnych z punktu widzenia mieszkańców i wymagających wsparcia, pojawiły się: rozwój gospodarczy, w tym pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, kształtowanie świadomości obywatelskiej i wzmacnianie programu edukacji liderów oraz rozwój zielonej gospodarki, w tym budowa odnawialnych źródeł energii. Wyniki ankiet pozwoliły określić jakie problemy z punktu widzenia wszystkich sektorów są najistotniejsze i wymagają rozwiązania. Zebrany materiał został opracowany przez pracownika LGD w postaci zestawienia obszarów służących zidentyfikowaniu głównych problemów i wstępnych celów planowanej strategii oraz został wykorzystany do konsultacji celów i wskaźników w kolejnych etapach partycypacji.

Na terenie każdej gminy obszaru LGD „Lider w EGO” zostały przeprowadzone **konsultacje społeczne** w okresie 19-28.09.2022 r. W jedenastu spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani uczestnicy społeczności lokalnych. Informowanie o konsultacjach odbywało się w sposób jak najbardziej otwarty i jawny poprzez biuro LGD (m.in. informacje na stronie internetowej, gdzie umieszczono harmonogram spotkań, w mediach społecznościowych, poprzez bazę mailingową), poinformowane zostały samorządy lokalne współpracujące w ramach LGD, sektor społeczny (organizacje pozarządowe i mieszkańcy) oraz przedsiębiorcy. Konsultacje poświęcone były w szczególności analizie potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, a także celów strategii, w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów odnośnie planowanych działań. Na spotkaniach zaprezentowana została diagnoza obszarów, wyniki ankiet oraz przeprowadzona została **analiza SWOT**, prowadzono **dyskusje w grupach i dyskusje ogólne**. Zagadnienia omawiane na planowanych konsultacjach społecznych dotyczyły głównych cech podejścia LEADER, w szczególności zagadnień określonych w §3 ust. 2 pkt. 4) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 czerwca 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie przygotowawcze” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 851, oraz z 2022r. poz. 201). Uczestnicy przedstawiali także swoje pomysły projektów. W sumie w konsultacjach wzięły udział 124 osoby. Na stronie internetowej LGD opisano przeprowadzone spotkania.

Wnioski z konsultacji pozwoliły na sformułowanie ostatecznego brzmienia oraz hierarchii celów, wraz z potencjalnymi typami przedsięwzięć przyszłych konkursów. Ponadto sformułowano cele w odniesieniu do niwelowania problemów społecznych, z którymi boryka się obszar, a mianowicie potrzebą wsparcia grup w niekorzystnej sytuacji: osób starszych i młodych.

W kolejnym etapie przygotowywania LSR przeprowadzone zostały **wywiady indywidualne** z przedstawicielami środowisk lokalnych nt. problemów i szans rozwojowych obszaru LGD (luty 2023 r.). Uczestniczyli w nich lokalni liderzy działający na rzecz rozwoju obszaru i pomocy lokalnej społeczności, pracownicy gminnych instytucji, ośrodków kultury, animatorzy kultury, przedstawiciele organizacji pozarządowych, uczestnicy życia społecznego i gospodarczego. Przeprowadzono **spotkania z podmiotami publicznymi** takimi jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Pracy czy Centrum Integracji Społecznej oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi zajmującymi się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym:

- Zarząd Oddziału Gminnego Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie Ełk (6 jednostek OSP),
- Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku (prowadzące CIS),
- Ełckie Stowarzyszenie Aktywnych „Stopa”,
- Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu,
- Fundacja „Innowacja”,
- Fundacja Rozwoju Ziemi Oleckiej,
- Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ełku,
- PCPR w Ełku (powiat ełcki),
- GOPS w Prostkach.

Spotkania miały formę indywidualnych wywiadów, a ich wyniki miały główne znaczenie dla opracowania Planu Działania LSR.

W dniu 24.02.2023 r. w siedzibie LGD zorganizowano **spotkanie Forum Lokalnego** nt. propozycji celów i wskaźników, planu działań i planu finansowego, opracowania propozycji zarządzania LGD, monitorowania i ewaluacji oraz sposobu wyboru i oceny operacji, w tym kryteriów lokalnych, a także integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć. Uczestnikami spotkania było 33 lokalnych liderów, aktywnie działających na rzecz społeczności obszaru EGO.

Dodatkowo do członków LGD, gmin (z prośbą o umieszczenie na stronie internetowej), domów kultury, bibliotek, stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich i innych organizacji, została wysłana **fiszka projektowa**, w której zainteresowane osoby mogły wpisywać konkretne przedsięwzięcia do Planu Działania. LGD otrzymała 35 wypełnionych fiszek z propozycją realizacji projektów. Ich analiza przez pracowników LGD pozwoliła określić zapotrzebowanie na realizację działań w zakresie rozwoju gospodarczego, wsparcia budowy lub przebudowy małej infrastruktury publicznej, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru EGO oraz aktywizacji lokalnej społeczności.

W całym okresie przygotowywania LSR funkcjonował **punkt informacyjno-konsultacyjny** prowadzony w biurze LGD „Lider w EGO”, w którym każda zainteresowana osoba mogła zapoznać się z materiałami informacyjnymi, przedstawić swoje opinie oraz pomysły, przedyskutować istotne kwestie i zapoznać się z projektem LSR.

Końcowym etapem opracowania dokumentu strategii z wykorzystaniem danych, analiz i informacji z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR była konsultacja projektu LSR, która odbyła się w ostatnich dniach maja 2023 r. W procesie tworzenia LSR wykorzystano również szereg badań własnych i wieloletniego doświadczenia we wdrażaniu interwencji LEADER.

Na każdym etapie opracowywania LSR na lata 2023-2027 szczególną uwagę poświęcono osobom z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych zajmujących się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Ponadto przeprowadzono szereg spotkań indywidualnych z przedstawicielami OSP, KGW i sołtysami. Wyniki konsultacji w gminach, ankiet, fiszek projektowych oraz wnioski z rozmów indywidualnych, zawarte zostały i wykorzystane w opracowaniu LSR.

W celu utrzymania zaangażowania lokalnej społeczności w budowaniu strategii, LGD podejmuje szereg przedsięwzięć związanych z bieżącym informowaniem o swoich działaniach poprzez stronę internetową, wiadomości wysyłane drogą mailową i media społecznościowe. LGD angażuje się w różnego rodzaju spotkania, szkolenia i konferencje na obszarze EGO (np. spotkania informacyjne Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Doradztwa Rolniczego, festyny rodzinne organizowane w gminach, spotkania Stowarzyszenia Powiatów Miast i Gmin „EGO Kraina Bociana”, uczestnictwo w Zespole ds. Ekonomii Społecznej w Olecku).

LGD „Lider w EGO” współpracuje także z lokalną społecznością przy realizacji różnego rodzaju projektów. Szczególnym partnerem LGD są koła gospodyń wiejskich z obszaru EGO (w marcu 2023 r. w rejestrze widniało ich 67 na 345 sołectw), którym Stowarzyszenie pomaga w organizacji, kwestiach formalnych oraz współfinansuje wyjazdy na konkursy i prezentacje podczas imprez (Dożynki Wojewódzkie, „Bitwa Regionów”, „Polska od Kuchni”). LGD wspiera organizację tradycyjnych obrzędów ludowych, np. coroczne święto „Wykup - Chodzenie z Alleluja” we wsi Sedranki lub Powiatowy Konkurs „Tradycja i Nowoczesność” (współpraca KGW z młodzieżą szkół licealnych, powiatem oleckim i LGD) oraz organizuje spotkania w świetlicach wiejskich, gdzie KGW przygotowują poczęstunki z potrawami regionalnymi. Osobisty udział pracowników LGD, zaangażowanie Zarządu i członków Rady umożliwi dotarcie do jak najszerszego grona mieszkańców, motywuje oraz buduje lokalne partnerstwo. Zarówno na etapie tworzenia jak i realizacji LSR, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” uwzględnia zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym: zasadę poszanowania praw podstawowych oraz przestrzegania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; zasadę równości kobiet i mężczyzn; zasadę równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; zasadę zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”.

Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR

4.1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału wdrażania LSR

Do określenia celów i przedsięwzięć przedstawionych w dalszej części LSR, LGD „Lider w EGO” przeanalizowało najważniejsze zagadnienia z punktu widzenia specyfikacji i głównych obszarów zainteresowania swoich działań:

a) Zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy:

Podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, wskazano jako istotną słabą stroną obszaru w zakresie gospodarki, brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Analiza danych uzyskanych z gmin za rok 2020 w pełni potwierdza to stanowisko. Gminy obszaru LGD „Lider w EGO” posiadają studia Zagospodarowania Przestrzennego i Plany Zagospodarowania Przestrzennego (od kilku do nawet ponad 60 Planów na gminę). Opracowane Plany nie stanowią dużej części gmin, często tylko kilka procent powierzchni gminy. Plany odnowy miejscowości wykonane zostały wiele lat temu. Niewiele z nich zostało zrealizowanych, niektórym skończył się termin ważności.

b) Stan infrastruktury:

- sieć wodociągowa w 2021 r. miała 1882,2 km. Ilość osób korzystających z tej sieci do liczby ludności wyniosła 86,8%. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 92,4%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 95,1%.

- sieć kanalizacyjna w 2021 r. miała 550,4 km. Ilość osób korzystających z tej sieci do liczby ludności wyniosła 61,5%. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 71,9%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 75,1%.

- sieć gazowa w 2021 r. miała 48,8 km. Ilość osób korzystających z tej sieci do liczby ludności wyniosła 14,1%. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 54,8%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 42,8%. Nie ma praktycznie sieci w powiecie ełckim, krótka sieć jest także w powiecie gołdapskim.

Większa ilość osób korzystających z sieci wodociągowej w stosunku do sieci kanalizacyjnej oznacza zagrożenie zanieczyszczenia wód i gleby.

Lokalny Program Rewitalizacji zrealizowano kilkanaście lat temu w gminie Olecko.

c) Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości:

Na obszarze LGD „Lider w EGO” ilość podmiotów w systemie REGON na 1000 mieszkańców w 2020 r. wyniosła 84,30, podczas gdy w kraju jest to wartość 121,90, a w woj. warmińsko-mazurskim – 96,30. Wskaźnik powyżej 100 ma tylko gmina Olecko – 113,00. Najmniejszy wskaźnik odnotowano w gminie Kalinowo – 47,70. Przedsiębiorczość jest cechą, którą można i należy rozwijać w systemie szkolnym od przedszkola i poza nim. Dlatego jedną z grup docelowych LSR będą osoby zainteresowane podjęciem samodzielnej działalności gospodarczej, jak i osoby tę działalność już prowadzące.

Ilość podmiotów w przetwórstwie w 2021 r. wyniosła na obszarze LGD 8,25%, podczas gdy w Polsce było to 8,45%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 8,06%. Najwięcej firm działającym w przetwórstwie było w gminie Kowale Oleckie – 11,7%. Nie zidentyfikowano żadnej specjalnej branży na obszarze LGD.

W sekcji budownictwa było w 2021 r. na obszarze LGD 20,65% wszystkich podmiotów w systemie REGON, podczas gdy w Polsce było to 14,30%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 15,30%. W gminie Kalinowo było 28,90% podmiotów branży budowlanej w liczbie wszystkich podmiotów systemu REGON. Ponad 23% podmiotów w sekcji budownictwo było w gminach Stare Juchy, Świątajno, Ełk (gmina wiejska).

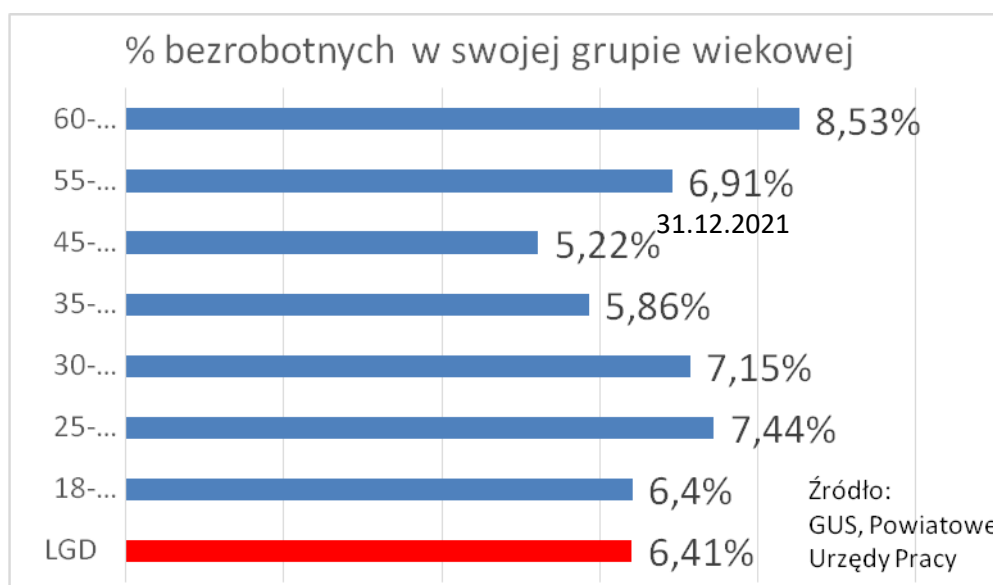
d) Rynek pracy:

Bezrobotni stanowili 7,56% osób w wieku produkcyjnym w 2020 r. W Polsce wskaźnik ten wynosił 4,60%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 5,98%. W przypadku kobiet, bezrobotne stanowiły 9,11% kobiet w wieku produkcyjnym, w Polsce – 5,26%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 7,15%. Tym samym bezrobotnym kobietom jest trudniej niż bezrobotnym mężczyznom pozyskać pracę. Wartości wskaźników osób bezrobotnych są wysokie. W gminie wiejskiej Ełk bezrobotni stanowili 11,9% osób w wieku produkcyjnym, a bezrobotne kobiety – 14,65%.

To najwyższy wskaźnik wśród gmin LGD. Najmniejsze bezrobocie – 4,7% było w gminie Gołdap (wśród kobiet 6,12%).

Stopa bezrobocia rejestrowego we wszystkich trzech powiatach LGD „Lider w EGO” jest, tak jak w poprzednim okresie programowania, wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej, co potwierdza opinie wyrażane podczas spotkań konsultacyjnych.

Wykres 1. Osoby bezrobotne w swoich grupach wiekowych przedstawiają się następująco na koniec 2021 r.:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowych Urzędów Pracy

W kryteriach wyboru osób zainteresowanych podjęciem samodzielnej działalności gospodarczej, preferowane będą osoby młode do 35 roku życia oraz osoby po 55 roku życia.

e) Działalność sektora społecznego:

Organizacje pozarządowe na obszarze EGO stanowiły 4,01% wszystkich podmiotów systemu REGON w 2021 r., podczas gdy w Polsce było to średnio 4,07%, a w woj. warmińsko-mazurskim było to 4,30%. Największy wskaźnik odnotowano w gminie Świątajno – 5,73, a najmniejszy w gminie Wieliczki – 2,23%.

Koła Gospodyń Wiejskich (na listach ARiMR) stanowiły w 2021 r. 6,39 na 10 tys. mieszkańców, podczas gdy w Polsce – 2,97, a w woj. warmińsko-mazurskim – 2,93.

Organizacje pozarządowe będą główną grupą docelową LSR, ze względu na ideę podejścia LEADER, mającą na celu aktywizację społeczną mieszkańców wsi. Formą realizacji celów strategii będzie nabór projektów dla organizacji pozarządowych lub projekty grantowe.

Ważnym elementem kapitału społecznego jest współpraca międzysektorowa (między sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym). Podczas spotkań konsultacyjnych ich uczestnicy wielokrotnie wskazywali, iż na tym polu jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Szczególnie często wskazywano niedostateczną współpracę i wsparcie sektora społecznego przez władze samorządowe. Mało pokazano też przykładów pozytywnej współpracy między stowarzyszeniami a sektorem gospodarczym. Z drugiej jednak strony np. wszystkie ważne i udane wydarzenia kulturowe, czy promocyjne udawały się właśnie dzięki zaangażowaniu się wszystkich trzech sektorów. Duże jest oczekiwanie w tym zakresie także w stosunku do działań własnych LGD „Lider w EGO”.

f) Problemy społeczne:

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na obszarze LGD (w przeliczeniu na 10 tys. ludności) stanowiły 804 osoby, podczas gdy w Polsce było to 414 osób, a w woj. warmińsko-mazurskim 722. W gminie wiejskiej Etk odnotowano najmniej - 508 osób, które były beneficjentami pomocy społecznej na 10000 mieszkańców. Najwyższy wskaźnik zaobserwowano w gminie Świątajno – 1562. Generalnie wskazuje to na duży problem na obszarze LGD w połączeniu z wysokim bezrobociem.

g) Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji:

LGD „Lider w EGO” w swoich działaniach będzie stosowało zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasad równości kobiet i mężczyzn. Stowarzyszenie umożliwi wszystkim osobom, bez względu na płeć i wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną, sprawiedliwe i pełne uczestnictwo we wszystkich dziedzinach funkcjonowania LGD na jednakowych zasadach. Nowe biuro LGD umożliwi spotkania i konsultacje osobom z niepełnosprawnościami oraz zapewnia windę i miejsca parkingowe przed budynkiem. Pracownicy biura są mobilni i w przypadku konieczności spotkań poza biurem, mogą dojechać do wyznaczonego miejsca (np. w przypadku działań dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami).

h) Dziedzictwo kulturowe/zabytki:

Na obszarze LGD są 292 obiekty wpisane na listę zabytków województwa warmińsko-mazurskiego (według portalu www.wikipedia.pl). Z przeprowadzonej przez pracowników LGD analizy wynika, iż portale turystyczne w Internecie nie umieszczają żadnego zabytku z obszaru LGD w gronie 10 największych atrakcji turystycznych woj. warmińsko-mazurskiego.

i) Obszary atrakcyjne turystycznie i potencjał dla rozwoju turystyki:

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe stanowią duży potencjał dla rozwoju turystyki na obszarze LGD „Lider w EGO”. Jednak jak słusznie zwracali uwagę uczestnicy spotkań konsultacyjnych stawianie turystyki jako głównej czy wręcz jedynej gałęzi gospodarki jest błędem i mitem. Oczywiście turystyka może stać się jedną z dziedzin rozwoju obszaru, pod warunkiem harmonijnego rozwoju innych gałęzi gospodarki.

Wskaźnik Schneidera¹ nie jest łatwy do obliczenia dla poziomu gmin, ze względu na brak danych o ilości turystów w poszczególnych gminach. Miarą poziomu turystyki na danym obszarze może być liczba podmiotów w sekcji „I” podmiotów w systemie REGON, obejmująca sekcje krótkotrwałego wynajmu pomieszczeń i gastronomii. Na obszarze LGD podmioty z sekcji „I” stanowiły w 2020 r. 2,69% wszystkich podmiotów w systemie REGON w porównaniu do Polski – 3,20%, czy woj. warmińsko-mazurskiego – 3,19%. Nie świadczy to o szczególnym rynku turystycznym na obszarze LGD. Przykładowo w turystycznych gminach takich jak Łeba - wskaźnik ten wynosi 55%, w Zakopanem – 28%, czy Ruciane Nida – 19%. Na obszarze LGD wskaźnik powyżej 3,5% występuje w gminach Stare Juchy – 5,31% i Świątajno – 3,99%.

Województwo warmińsko-mazurskie jest regionem o „średniej” funkcji turystycznej: wskaźnik syntetyczny – 0,31 w skali 0-1 (2019)* zgodnie z opracowaniem UMWW-M „Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku”. Zgodnie z tym opracowaniem Intensywność ruchu turystycznego (udzielone noclegi/1 mieszkańca) w woj. wyniosła 2,38, w powiecie gołdapskim – 5,94, ełckim – 0,80, oleckim – 1,02. Wskaźnik Schneidera (korzystający z noclegów/100 mieszkańców) w województwie wyniósł w 2019 r. 96,82, w powiecie gołdapskim – 85,17, ełckim – 30,83 i oleckim – 44,55. Średnia długość pobytu (dni) turystów powiecie gołdapskim wyniosła 6,97 (najwyższa w woj.), natomiast w woj. warmińsko-mazurskim - 2,45. Jest to efekt funkcjonowania Sanatorium Uzdrowskiego w Gołdapi.

Potencjał do uprawiania turystyki aktywnej związanej z atrakcyjnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi stanowią na obszarze EGO lasy, które obejmują 26,68% powierzchni LGD, przy średniej w Polsce – 29,63% i 31,7% w woj. warmińsko-mazurskim. Jest pewne różnicowanie wśród gmin – poniżej 20% w gminach Olecko, Stare Juchy i Kalinowo, powyżej 40% lasów ma gmina Dubeninki.

W ujęciu regionalnym (wojewódzkim) gospodarkę turystyczną postrzega się, dzięki istniejącym uwarunkowaniom i potencjałom, jako jedną z przyszłych wiodących dziedzin gospodarki. Zauważa się, jednocześnie, że w porównaniu do innych turystycznych regionów kraju województwo warmińsko-mazurskie ciągle nie jest wystarczająco silne i konkurencyjne.

Uwarunkowania rozwoju turystyki, charakterystyczne dla województwa warmińsko-mazurskiego, występują praktycznie w pełni na obszarze EGO. Potencjał kreowania funkcji turystycznej w subregionie wynika przede wszystkim z uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych (jeziora, ukształtowanie terenu, duże kompleksy leśne,

¹ Wyraża on liczbę turystów korzystających z noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców obszaru.

obszary chronione), kulturowych (m.in. wiodące imprezy), funkcji uzdrowiskowej (Gołdap), a także w oparciu o potencjał turystyki biznesowej (Ełk, Olecko, ze względu na atrakcyjność inwestycyjną). Jednocześnie wschodnia część województwa warmińsko-mazurskiego przegrywa w konkurencji o turystów. Dane dotyczące ilości noclegów świadczą o umiarkowanym lub słabym potencjale konsumowania oferty noclegowej subregionu. Jest on wykorzystywany zdecydowanie lepiej na obszarze powiatu gołdapskiego, ze względu na funkcję uzdrowiskową Gołdapi, oraz wyraźnie słabiej w powiatach ełckim i oleckim.

j) Obszary wiejskie:

Rolnictwo to jedna z podstawowych dziedzin gospodarki obszaru LGD „Lider w EGO”. Do początku lat 90-tych rolnictwo na terenie gmin objętych diagnozą stanowiło podstawowe źródło utrzymania dla około 80% ludności, pełniąc wiodącą funkcję gospodarczą. Jednocześnie, większość użytków rolnych pozostawało w gestii państwowych i spółdzielczych przedsiębiorstw rolnych. Zmiany ustrojowe, zapoczątkowane w 1989 r. przyniosły radykalne zmiany tej sytuacji. Najważniejszym ich czynnikiem stała się likwidacja PGR-ów i spółdzielni produkcyjnych. Problemem terenów wiejskich całego regionu Warmii i Mazur jest popegeerowskie bezrobocie. Ponadto ludność ta cechuje się biernością zawodową i przewagą postaw roszczeniowych.

k) Rolnictwo i rynek rolny:

Obszar LGD „Lider w EGO” jest obszarem, gdzie rolnictwo stanowi ważną część gospodarki. Obszary o dobrej kulturze rolnej stanowią 49,62% powierzchni LGD, w stosunku do 47,18% w Polsce i 46,1% w woj. warmińsko-mazurskim. Zróżnicowanie tego wskaźnika wśród gmin obszaru jest średniej wielkości – od 42,5% w gminie Kowale Oleckie do 64,37% w gminie Wieliczki.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. (GUS) gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej to 46,50% wszystkich gospodarstw domowych. W Polsce takich gospodarstw jest 34%. Natomiast w naszym kraju 37% stanowią gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem to dochody z pracy najemnej. Na obszarze LGD ta grupa gospodarstw domowych stanowi tylko 29,0%.

Ten sam wykaz wskazuje, iż na obszarze LGD jest 5299 gospodarstw rolnych. Największą grupę stanowią gospodarstwa powyżej 15 ha – 40,80%. Drugą grupą obszarową są obszary 1-5 ha, które obejmują 28,90% wszystkich gospodarstw rolnych na obszarze LGD. W Polsce najwięcej jest gospodarstw rolnych o powierzchni 1-5 ha. Stanowią one 50,10% wszystkich gospodarstw rolnych w Polsce. W województwie warmińsko-mazurskim najwięcej jest gospodarstw powyżej 15 ha – 38,70%. Gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha jest w województwie 29,00%.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. (GUS) pracujący w gospodarstwach rolnych członkowie rodzin i stali pracownicy najemni to 9992 osoby. W porównaniu na 1000 mieszkańców stanowią oni 114,7 osób. W Polsce podobny wskaźnik to 72,0 osoby, a w województwie warmińsko-mazurskim – 60,4 osób.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na obszarze LGD wynosi 29,2 ha na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. (GUS). Najwyższa średnia występuje w gminie Świętajno – 35,7 ha. W Polsce średnia gospodarstwa wynosi 12,65 ha, a w województwie warmińsko-mazurskim – 28,16 ha.

W 2020 r. zasiewy stanowią ogółem 79054 ha. Zasiewy zbóż stanowią 44,2% wszystkich zasiewów. Największy odsetek zbóż jest zasiany w gminie Olecko – 58%. W Polsce odsetek zbóż stanowi 68,11%, a w województwie warmińsko-mazurskim – 56,20%. Spośród zbóż najwięcej jest zasianej pszenicy ozimej (wraz z orkiszem) – 25,50% zasiewów zbóż. Na drugim miejscu jest pszenżyto – 18,60%. Najwyższy odsetek zasiewów z pszenicą ozimą (wraz z orkiszem) jest w gminie Prostki – 43,90%, a w przypadku pszenżyta - w gminie Kowale Oleckie – 31,40%.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. (GUS) pogłowie bydła na gospodarstwo rolne wynosi na obszarze LGD 15,05 szt., podczas gdy w Polsce tylko 4,79 szt. W województwie warmińsko-mazurskim wynosi 11,2 szt. Najwięcej w gminie Prostki – 20,6 szt. Ilość świń na 1 gospodarstwo wynosi średnio 8,3 szt. na obszarze LGD, podobnie jak w Polsce – 8,5 ha. W województwie warmińsko-mazurskim ilość świń na 1 gospodarstwo wynosi 14,25. Najwyższy wskaźnik jest w gminie Wieliczki – 30,5 ha. Być może wskaźnik ten zmienił się radykalnie w związku z ASF i ograniczeniami sanitarnymi. Ilość szt. drobiu na 1 gospodarstwo na obszarze LGD to 223,4.

W Polsce to 171,5 szt., a w województwie warmińsko-mazurskim – 244,7. W gminie Prostki jest to ... 1950 szt. na 1 gospodarstwo rolne.

W dziale 01 Sekcji A - uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, systemu REGON włączając działalność usługową jest na obszarze LGD 2,5%, podczas gdy w Polsce jest to 1,09%, a w woj. warmińsko-mazurskim – 1,97%. Najwięcej firm w tym dziale jest w gminie Kalinowo – 6,92%.

Rolnictwo, jako jedna z wiodących gałęzi gospodarki regionu, wymaga tworzenia korzystnych warunków do jego rozwoju oraz wzmocnienia znaczenia, co przełożyłoby się na zwiększenie udziału rolnictwa w strukturze ekonomicznej.

l) Produkty regionalne, tradycyjne i lokalne:

W okresie programowania 2014-2020 LGD „Lider w EGO” realizowała wiele działań wspierających rozwój lokalnych produktów. Wspomnieć tu należy międzynarodowy projekt współpracy, w trakcie którego przeszkolono 20 osób związanych z agroturystyką, restauracjami w zakresie odtworzenia tradycji kulinarnych Mazur, w tym wykorzystanie gęsiny i ryb. Stowarzyszenie zorganizowało także spotkanie szkoleniowe lokalnej społeczności z kooperatywą zrzeszającą małych producentów rolnych – Inicjatywą Łącznik, zachęcając do uczestnictwa w łańcuchu i wspomagania dochodowości swoich gospodarstw.

W Gołdapi organizowana jest cykliczna impreza pod nazwą „Kartaczewo”, która promuje kartacze jako wyrób związany z lokalnymi tradycjami. W Żytkiejmach istnieje przedsiębiorstwo społeczne produkujące sękacze, pieczone przy użyciu tradycyjnych metod. W czasie corocznego festynu w podanej miejscowości piecze się w ramach promocji regionu sękacza o długości 5m. LGD uczestniczy w każdym z podanych wydarzeń oraz współorganizuje coroczne Święto Mleka i Miodu w Olecku, wystawiając własne stoisko z okolicznymi wyrobami mlecznymi oraz pszczelarskimi.

Dzięki dofinansowaniu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2022 został utworzony Inkubator Produktu Lokalnego w miejscowości Jurki (powiat olecki), umożliwiający przetwarzanie warzyw, owoców oraz innych plonów przez mieszkańców obszaru EGO. Warto tutaj podkreślić, że coraz więcej rolników z obszaru EGO poszukuje źródeł dochodów w rolnictwie ekologicznym, w przetwórstwie rolno-spożywczym i poza rolnictwem, a więc jest zainteresowanych rozwojem agroturystyki, drobnej przedsiębiorczości wiejskiej, zalesianiem gruntów najłagodniejszych oraz rozwojem drobnej retencji wodnej. Mali rolnicy będą stanowić kolejną grupę docelową istotną z punktu widzenia realizacji LSR.

m) Obszar edukacji formalnej:

W roku 2021 infrastruktura przedszkolna i szkolna przedstawiała się na obszarze LGD następująco (dane GUS):

- 19 przedszkoli, w tym 9 prowadzonych przez samorząd gminny,
- 40 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych, w tym 33 prowadzone przez samorząd gminny, 3 przez organizacje społeczne i stowarzyszenia oraz 4 przez i inne organizacje,
- 3 licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych,
- 3 technika,
- 2 szkoły branżowe I stopnia.

Dla powiatu ełckiego i 4 gmin wiejskich tego powiatu ośrodkiem edukacyjnym jest miasto Ełk.

n) Zasady zrównoważenia środowiskowego:

Obszary prawnie chronione stanowią 56,55% powierzchni LGD „Lider w EGO”, wobec 32,33% w Polsce i 46,67% w woj. warmińsko-mazurskim. Aż 91,65% powierzchni obejmują one w gminie Dubeninki oraz ponad 75% w gminie Gołdap. Najmniej obszarów prawnie chronionych ma gmina Wieliczki – powyżej 30%.

Stan powietrza na obszarze EGO oceniany jest jako dobry. Roczne przekroczenia benzo(a)pirenu występują w miastach Gołdap i Olecko. Pozostały obszar mieści się w normie tego zanieczyszczenia, jak i pozostałych zanieczyszczeń powietrza. Niestety stan wód w całym woj. warmińsko-mazurskim nie najlepszy. Sytuacja nie jest najlepsza w gminie Prostki, gdzie w 2022 r. pojawiły się apele (zakazy) ograniczenia zużycia wody. Podobna sytuacja miała miejsce w 2021 roku w gminie Kalinowo.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] stanowią na obszarze LGD 26,6%, podczas gdy w Polsce jest 37,9%, a w woj. warmińsko-mazurskim - 30,6%, przy czym powyżej 32% wskaźniki są w gminach Stare Juchy, Prostki i Kalinowo. Najniższy wskaźnik w gminie Świętajno – 6,3%.

Ilość odpadów z gosp. domowych/100 mieszkańców [t] wynosi na obszarze LGD 23,74 wobec 29,5 t w Polsce i 24,8 t w woj. warmińsko-mazurskim. Najwięcej w gminie Olecko – 29,9 t, podczas gdy najmniej w gminie Banie Mazurskie – 11,1 t/100 mieszkańców.

o) Pozostałe obszary tematyczne istotne z punktu widzenia realizacji LSR:

W opracowaniu „Polska wieś 2022. Raport o stanie wsi” zaproponowano ocenę możliwości rozwojowych gmin wiejskich w Polsce. Stworzono mapę obrazującą zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w naszym kraju, używając 5-ciestopniowej skali. Tylko dwie gminy z obszaru EGO uzyskały poziom wysoki (drugi): Gołdap i Olecko. Gmina wiejska Ełk ma poziom przeciętny, natomiast pozostałe gminy uzyskały najniższy poziom – bardzo niski. LGD docierać będzie w szczególności do osób o niekorzystnej sytuacji na swoim obszarze, w szczególności osób starszych oraz młodych. Dodatkowo informacja kierowana będzie drogą mailową i w kontakcie bezpośrednim do ośrodków pomocy społecznej, jak i organizacji, które zajmują się osobami o niekorzystnej sytuacji społecznej. Przewiduje się też dodatkowe spotkania z tą grupą potencjalnych beneficjentów.

W województwie warmińsko-mazurskim LGD nie otrzymają środków z regionalnych funduszy europejskich, ale stowarzyszenie będzie się starało pozyskać środki z tych funduszy w ramach otwartych konkursów. LGD poszukiwać będzie też środki w innych programach przeznaczonych dla organizacji pozarządowych takich jak np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Dotychczasowe doświadczenia z dodatkowymi środkami, które planuje się pozyskiwać w kolejnych latach przedstawiono w rozdziale IX.

Uczestnicy konsultacji społecznych, organizowanych w ramach opracowania strategii, wspólnie z przedstawicielami Biura LGD oraz członkami Zarządu, bazując na danych zawartych w diagnozie obszaru, przeanalizowali potencjały obszaru metodą **analizy SWOT**. Szczególnie zadbano o to, aby przy konstruowaniu zapisów SWOT na równych zasadach brali udział przedstawiciele trzech sektorów. Celem zapewnienia szerokiego dostępu do konsultowanego materiału wyniki przygotowanej w sposób partycypacyjny analizy SWOT były konsultowane wielokrotnie przy okazji m.in. Forum Lokalnego, czy walnych zebrań członków LGD.

Tabela 3. Analiza SWOT:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - unikalne walory krajobrazowo- przyrodnicze, - czyste środowisko oraz bogate (różnorodne) zasoby kulturowe i etniczne obszaru EGO; - warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego, produkcji ekologicznej żywności, przetwórstwu rolno-spożywczemu, turystyce prozdrowotnej; - rozwijająca się współpraca wewnątrz regionu, międzyregionalna i trans graniczna; - duża lesistość, rozwinięty przemysł drzewny. 	<ul style="list-style-type: none"> - mała ilość przedsiębiorstw i niedostateczna ilość miejsc pracy (duże bezrobocie, duża liczba beneficjentów pomocy środowiskowej), niska atrakcyjność miejsc pracy; - słabo rozwinięty sektor małych i średnich przedsiębiorstw; mała przedsiębiorczość społeczeństwa; - niewykorzystany turystycznie potencjał przyrodniczo-kulturowy obszaru; brak produktu turystycznego (unikatowego, emocjonalnego); - brak terenów inwestycyjnych; uzbrojonych terenów w gminach; brak planów zagospodarowania przestrzennego.; - peryferyjne położenie i słaba dostępność komunikacyjna obszaru EGO; - niewystarczająco rozwinięta baza i infrastruktura służąca mieszkańcom i turystom, w tym z udogodnieniami dla osób starszych lub z niepełno sprawnościami, - niewykorzystany potencjał gospodarstw rolnych w rozwoju przedsiębiorczości i ukryte bezrobocie w rolnictwie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - źródła finansowania w postaci środków unijnych; - rozwijająca się turystyka w regionie (w oparciu o walory krajobrazowe, przyrodnicze, historyczne i kulturowe); - wzrost zainteresowania turystyką aktywną i leczniczą; - rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, pszczelarstwa, hodowli ryb i rolnictwa ekologicznego; - wzrost zainteresowania żywnością ekologiczną wśród społeczeństwa; - rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa oraz dynamiczny rozwój potrzeb w zakresie usług prozdrowotnych; - podwyższenie standardów życia – więcej bogatych turystów i inwestorów; - zwiększające się zainteresowanie wykorzystaniem niekonwencjonalnych źródeł energii. 	<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa, coraz większa ilość osób w wieku senioralnym, - niski przyrost naturalny, coraz mniejsza ilość mieszkańców większości gmin obszaru, - bariery prawno-podatkowe i finansowe utrudniające rozwój, zbytni fiskalizm, biurokracja, skomplikowane przepisy prawne i procedury pozyskiwania środków zewnętrznych; - niska opłacalność produkcji rolnej, trudne warunki dla produkcji rolnej; - rosnąca migracja z regionu, zwłaszcza wykształconych ludzi młodych; - niekontrolowany rozwój turystyki zagrażający środowisku naturalnemu; - załamanie się koniunktury gospodarczej w kraju ze względu na kryzys gospodarczy, inflacja; - niestabilna sytuacja polityczna, wojna w Ukrainie; - wypalenie i brak motywacji wśród liderów życia społecznego; - postępująca degradacja środowiska naturalnego.

Analiza potrzeb i potencjału obszaru EGO dokonana podczas konsultacji społecznych, pozwoliła określić kierunek strategii, sformułować jej cele oraz przypisać im przedsięwzięcia (także nastawione na innowacje) w powiązaniu ze zdiagnozowanymi problemami. LSR na lata 2023-2027 koncentruje się na celach oraz działaniach, które realizują podejście lokalne i mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych zmian. Specyfikacja oraz opis celów i przypisanych im przedsięwzięć została w szczegółowy sposób opisana w Rozdziale VI. Cele i wskaźniki.

4.2. Grupy docelowe, szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

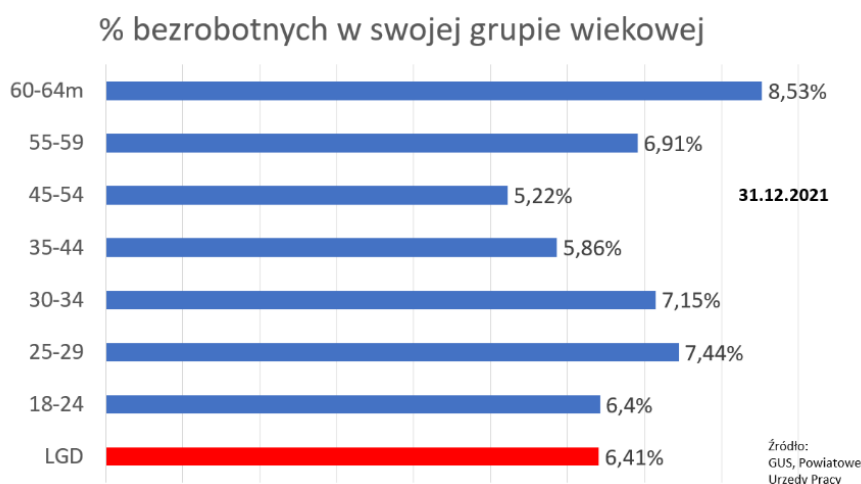
Grupą docelową realizacji LSR są mieszkańcy i podmioty obszaru objętego funkcjonowaniem Lokalnej Grupy Działania „Lider w EGO”. Oczywiście do realizacji różnych przedsięwzięć poszukiwani będą przedstawiciele różnych grup docelowych, przy czym pewne grupy będą preferowane w lokalnych kryteriach wyboru operacji. Np. chodzi tu o zdiagnozowane na obszarze LSR grupy w niekorzystnej sytuacji, tj. osoby starsze (powyżej 55 lat) i osoby młode (w wieku do 25 lat). Te dwie grupy są preferowane m.in. ze względu na ich znaczną ilość wśród osób bezrobotnych odniesionych do ilości osób w ich wieku produkcyjnym (jest wyższa niż średnia dla całej grupy).

Grupą docelową, szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji LSR, są osoby starsze. Coraz bardziej zauważalny proces starzenia się społeczeństwa powoduje zwiększenie środków publicznych na wydatki socjalne w formie emerytur, opieki zdrowotnej oraz opieki instytucjonalnej. Prowadzi to do większych obciążeń ponoszonych przez ludność w wieku produkcyjnym. Świadczy również o coraz większym zapotrzebowaniu na usługi zorientowane na zaspokajanie potrzeb starzejącej się populacji, jak usługi opiekuńcze, medyczne i rehabilitacyjne. Wyrazem tego jest trend rozwojowy, tzw. srebrnej gospodarki (gospodarki senioralnej), opartej na wytwarzaniu, dystrybucji i konsumpcji dóbr i usług ukierunkowany na wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych i starzejących się oraz zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe oraz zdrowotne². Widoczne jest także zapotrzebowanie na poszerzenie oferty zajęć aktywizacyjnych i integracyjnych dla tej grupy, a także aktywizowanie środowiska lokalnego na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym.

² Marzena Rudnicka: Gospodarka senioralna: nowy sektor gospodarki narodowej w Polsce. Centrum im. Adama Smitha, 2013.

Jak wynika z konsultacji społecznych, wsparciem powinny być objęte także osoby młode, które mają małe doświadczenie na rynku pracy i dla których region nie oferuje atrakcyjnych miejsc pracy. Podjęcie własnej działalności gospodarczej przez taką osobę jest cenne społecznie. Podejście LEADER zawsze ujmowało się za osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i ten kierunek powinien być kontynuowany. Struktura wiekowa osób bezrobotnych – odsetek bezrobotnych do swojej grupy osób w wieku produkcyjnym przedstawia się następująco:

Wykres 2. Odsetek bezrobotnych do swojej grupy osób w wieku produkcyjnym w 2021 roku:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowych Urzędów Pracy

Z analizy powyższego wykresu wynika, że wsparcia wymagają osoby w wieku do 25 (także 35) roku życia, w którym to przedziale wiekowym jest najwyższy wskaźnik bezrobocia. Należy uznać, że są to osoby już z doświadczeniem oraz umiejętnościami i zasobem osobistym, które mogą zdecydować się na podejmowanie działalności gospodarczej. Innym problemem jest wysokie bezrobocie w grupie 55/60+. LGD zakłada, iż zostaną zastosowane preferencje dla tej grupy wiekowej jeśli wykażą się aktywnością zawodową oraz posiadaniem doświadczeniem i powrócą na rynek pracy. Wsparciem zostaną objęci także rolnicy z małych gospodarstw rolnych w przypadku rozwoju i tworzenia pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród dedykacyjnych oraz udziału w krótkich łańcuchach żywnościowych.

Z uwagi na stale wzrastającą liczbę i aktywność organizacji pozarządowych zasadne jest, by kontynuować działania służące wzmocnieniu III sektora, który mógłby stać się partnerem dla instytucji państwowych i samorządowych w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Nabycie praktycznej wiedzy i umiejętności w ramach działań grantowych może zaowocować nowymi pomysłami na działania animacyjne, wspierające rozwój kapitału społecznego, czy na rzecz włączenia społecznego.

Grupy docelowe w różnych przedsięwzięciach są różne. W podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej są to osoby poszukujące pracy (w tym mieszkańcy osiedli po-PGR), a w realizacji większości przedsięwzięć będą to mieszkańcy, korzystający z realizacji tych przedsięwzięć jak wykonanie nowej infrastruktury czy udział w szkoleniach.

4.3. Wsparcie lokalne i ponadlokalne (instrumentów terytorialne wdrażane na obszarze LSR)

LGD stanowi partnerstwo różnych podmiotów, dlatego może wesprzeć realizację innych inicjatyw na swoim terenie. Nie tylko w sferze informacyjnej, ale także w konkretnej realizacji niektórych inicjatyw. Przykładem takiej inicjatywy są miejscowości Cittaslow, czyli „miast dobrej jakości życia”³. Założeniem sieci jest docenienie potencjału niewielkich miast, doskonale wpisujących się w założenia zrównoważonego rozwoju. Dwa miasta z obszaru LGD – Gołdap i Olecko – przyjęły wspólne cele dla polepszenia jakości życia mieszkańców i przybliżania kultury dobrego życia, stawiając na działania społeczne i środowiskowe oraz nowe technologie, dbając

³ www.cittaslowpolska.pl

jednocześnie o zachowanie niepowtarzalnego charakteru swoich miast. Według zapowiedzi Urzędów Marszałkowskich, w najbliższym czasie będzie możliwe wsparcie inicjatyw miejscowości Cittaslow .

Miasto Ełk oraz Gmina Ełk współpracują w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (MOF Ełk) od 2014 r. na podstawie porozumienia międzygminnego, powołującego Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Po przeprowadzeniu analiz Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego ustalił granice Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Ełku w obrębie Miasta Ełk i Gminy Ełk. Na tej podstawie w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-mazurskiego do Roku 2025, a następnie jej zaktualizowanej wersji pn. Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, wyznaczono Obszar Strategicznej Interwencji - MOF Ełku. Obecnie największą atrakcją i wyróżnikiem miasta jest Jezioro Ełckie. Warunki do rozwoju turystyki i wypoczynku w Gminie Ełk wynikają głównie z obecności dużych kompleksów leśnych, nizinnych dolin rzecznych, bagien, jezior i czystego pod względem sanitarnym środowiska. Barięą utrudniającą rozwój usług opartych na funkcji turystycznej MOF Ełk jest słaba pozycja marki turystycznej w relacji do innych rozpoznawalnych w regionie marek turystycznych. LGD może w pełni włączyć się działania na rzecz promocji obszaru MOF Ełk i promocji marki turystycznej.

Miasto Ełk pełni funkcję rozwojową dla obszaru nie tylko powiatu ełckiego, ale i szerzej oddziałuje na obszar całego EGO, jako miejsce nauki (szkoły średnie oraz filie wyższych uczelni), pracy, usług społecznych (dwa szpitale).

Jego rola wzrośnie po zakończeniu budowy dróg ViaBaltica oraz krajowej drogi numer 16, będącej osią województwa warmińsko-mazurskiego oraz kolejowej Rail Baltica. Skrzyżowanie tych dróg poprawi dostępność obszaru nie tylko dla rozwoju gospodarki, głównie usług spedycyjnych, ale i zwiększy dostępność oraz zainteresowanie usługami turystycznymi. Poprawa jakości tych usług oraz zwiększenie oferty turystycznej powinno uzyskać wsparcie LGD.

Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia

5.1. Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027 wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, a także dokumentów lokalnych, strategii terytorialnych dotyczących obszaru działalności LSR. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Analizie i porównaniu zostały poddane cele oraz założenia tych dokumentów, wykazano spójność i wzajemnie uzupełniający się charakter.

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

„Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego” jest głównym dokumentem planistycznym regionu, określającym koncepcję oraz kierunki jego rozwoju w perspektywie do 2030 r., jako główny cel strategii stawiając „spójność ekonomiczną, społeczną i przestrzenną Warmii i Mazur z regionami Europy”.

Opracowanie uwzględnia dotychczasowe doświadczenia regionu, osiągnięte już cele i proponuje jednocześnie przeformułowanie „centrum strategii”, w latach 2020-2030 skupiając się na mieszkańcach, a w szczególności ich kompetencjach (cel strategiczny: kompetencje przyszłości). Polityka rozwoju regionu powinna skoncentrować się na kształtowaniu umiejętności, które pozwolą mieszkańcom realizować swoje plany życiowe w województwie, uczestnicząc jednocześnie w zmianach cywilizacyjnych, jakie wywoływane są przez rewolucję technologiczną. Analizując cele rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030, LGD znalazła komplementarność z założeniami dokumentu w następujących zagadnieniach:

Tabela 4. Cele LSR na lata 2023-2027 a cele strategiczne i operacyjne Strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego” (spójność i komplementarność pomiędzy dokumentami):

Cele LSR	Cele strategiczne i operacyjne Strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”
1. Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku	Inteligentna produktywność Satysfakcjonująca praca Nowoczesne usługi Wysoka konkurencyjność
2. Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO	Wyjątkowe środowisko przyrodnicze Optymalna infrastruktura
3. Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa	Mocne fundamenty Silny kapitał społeczny Efektywna współpraca Ukształtowana tożsamość

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”

Obszar LGD „Lider w EGO” objęty jest działaniami obszarów strategicznej interwencji (OSI). Pięć gmin objęte jest trzema OSI, a sześć dwoma. W Strategii jako jeden z obszarów OSI wskazano OSI EGO. O tej OSI napisano w tym dokumencie: „OSI EGO jest trzecim OSI, które charakteryzowało się w latach 2011-2017 wzrostem liczby ludności, dość przeciętnym wzrostem przedsiębiorczości i wzrostem liczby organizacji społecznych. Obszar odnotowuje najniższy w skali regionu wzrost zamożności gmin przy jednoczesnym znaczącym wzroście liczby pracujących”⁴. Podane stwierdzenie pokrywa się z analizą LGD i wnioskami opracowanymi w toku przygotowywania LSR.

Synergia przedsięwzięć przedstawionych w dalszej części strategii z oczekiwanymi efektami opisywanego dokumentu dotyczących OSI EGO (dotyczących m.in. rozwiniętej przedsiębiorczości, infrastruktury aktywności

⁴ Strategia Rozwoju „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”, str. 56

społecznej, czy wspierania programów integracji włączających osoby w różnym wieku, niezależnie od sytuacji życiowej i materialnej oraz stanu zdrowia, czy projektów budujących kapitał społeczny) pozwoli efektywniej i skuteczniej realizować zadania przewidziane w perspektywie 2023-2027.

Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027

Unia Europejska zatwierdziła program przygotowany przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Fundusze Europejskie dla 2021-2027 z grudnia 2022 r. Głównym celem FEWiM jest transformacja regionu przy zapewnieniu przestrzeni dla jego rozwoju, bezpieczeństwa i dobrobytu mieszkańców. Program realizuje 5 celów Polityki Spójności finansowanych przez EFRR i EFS+. Podział środków na cele szczegółowe (CS) w budżecie jest uwarunkowany regulacjami europejskimi oraz limitami ustalonymi w Kontrakcie Programowym.

Zgodne z celami LSR są następujące cele strategiczne tego programu:

Tabela 5. Cele LSR na lata 2023-2027 a cele strategiczne Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027 (spójność i komplementarność pomiędzy dokumentami):

Cele LSR	Cele strategiczne Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027
<p>1. Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku</p>	<p>(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.</p> <p>(iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.</p> <p>(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.</p> <p>(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.</p>
<p>2. Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO</p>	<p>(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.</p>
<p>3. Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa</p>	<p>(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.</p> <p>(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnościami.</p> <p>(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p> <p>(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w Programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Maur (FEWiM) 2021-2027

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Subregionu EGO 2030

LGD „Lider w EGO” działa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru 11 gmin położonych w trzech powiatach (ełckim, gołdapskim i oleckim). Podobny obszar działania powiększony o miasto Ełk obejmuje Stowarzyszenie „EGO Kraina Bociana”. Członkami Stowarzyszenia są gminy i powiaty obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju powiększone o miasto Ełk. Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” bierze czynny udział w spotkaniach Stowarzyszenia oraz wzięła udział w opracowaniu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030”. Cele wymienionej strategii są zbliżone do celów LGD i obejmują między innymi:

- wspieranie gospodarczego i kulturowego rozwoju jego członków,
- promowanie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości na terenie gmin,
- wzmocnienie promocji subregionu Ełk - Gołdap - Olecko jako atrakcyjnego turystycznie w województwie, kraju i za granicą,
- wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego i technologii energooszczędnych.

Kierunki działań wymienionej strategii w znacznej części pokrywają się z oczekiwaniami Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027, np. rozwijanie kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o markę EGO (sieciowanie i sprzedaż produktów), rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki, drogi, ścieżki oraz trasy rowerowe i piesze, mała infrastruktura, miejsca wypoczynku), promocja produktów i usług lokalnych EGO, rozwijanie wspólnej oferty turystycznej (szlaki turystyczne, tematyczne, wydarzenia, miejsca), utworzenie wspólnego kalendarza imprez EGO, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnych tradycji, wspieranie potencjału organizacji pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców EGO.

5.2. Sposób integrowania sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Zasada partnerstwa jest jedną z nadrzędnych zasad horyzontalnych, które określają sposób funkcjonowania oraz efektywnego wykorzystania funduszy europejskich. Partnerstwo oznacza współpracę między instytucjami publicznymi, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, opartą na wielopoziomowym systemie rządzenia oraz zaangażowaniu w proces realizacji strategii. Zgodnie z zasadą partnerstwa, w rozumieniu prawa unijnego oraz krajowego, realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2021-2027 będzie respektowana na wszystkich etapach jego przygotowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

LGD „Lider w EGO” jest partnerstwem złożonym z przedstawicieli różnych sektorów. To powoduje, że podczas spotkań takich jak walne zebrania członków, szkoleń w ramach działalności bieżącej, imprez służących integracji, czy innych spotkań mających na celu omówienie specjalnych zagadnień dotyczących realizację strategii, dochodzi do kooperacji tych podmiotów ze sobą. Zapoznając się ze sprawozdaniami i innymi dokumentami o LGD, członkowie LGD mają okazję uzyskać więcej informacji o działalności osób i podmiotów z innych sektorów. Głównymi narzędziami informacyjnymi w LGD są strona internetowa, media społecznościowe oraz spotkania bezpośrednie. LGD będzie prowadzić dalsze działania w celu zachęcenia do podejmowania przez partnerów LGD wspólnych projektów. Jednym z narzędzi obok działań informacyjnych, będą preferencje w ocenie kryteriów lokalnych za realizację projektów w partnerstwie.

Korzyścią dla partnerów jest możliwość poznania różnych funduszy unijnych. LGD korzystać będzie ze środków Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej i ewentualnie, w formie konkursowej z regionalnych środków Unii Europejskiej dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027. To stworzy możliwość korzystania przez partnerów LGD z kilku funduszy w kilku projektach, samodzielnie lub w partnerstwie z innymi członkami LGD.

W projektach w partnerstwie lub osobno, partnerzy będą się starali osiągnąć te same lub podobne cele, co pozwoli na bardziej zrównoważony rozwój lub lepiej zrozumiały rozwój dla wszystkich członków LGD. To także szansa na realizację komplementarnych projektów, które generować będą wartość dodaną. Dotyczyć to będzie projektów, których wspólna realizacja przyniesie sumarycznie dodatkowe efekty dla większej ich liczby niż w przypadku projektów realizowanych osobno.

Podejście LEADER, wprowadzone w 1991 r., to partycypacyjna i oddolna metoda Unii Europejskiej stosowana w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich, rozszerzona w późniejszych latach na obszary przybrzeżne i miejskie. Opiera się ono na lokalnych grupach działania (LGD) i rybackich lokalnych grupach działania (LGR), w skład których wchodzi przedstawiciele społeczności wiejskich i nadbrzeżnych z sektora prywatnego i publicznego. Lokalne grupy działania motywują społeczności do włączania się w opracowywanie strategii rozwoju lokalnego oraz są odpowiedzialne za inicjowanie i finansowanie projektów służących zaspokajaniu lokalnych potrzeb.

Korzyści, jakie LGD „Lider w EGO” zamierza osiągnąć w ramach podejścia LEADER, związane są z założeniem, że w porównaniu z tradycyjnym ogólnym zarządzaniem środkami unijnymi zarządzanie oddolne przynosi wartość dodaną. To lokalni mieszkańcy są najlepszymi ekspertami w dziedzinie kierowania rozwojem ich własnego obszaru. Przez szereg lat funkcjonowania LGD wypracowało kooperację lokalnych podmiotów, które zrzesza w ramach członkostwa LGD i wielu inicjatyw otoczenia, promując partnerstwo lokalne i powiązania między lokalnymi podmiotami („budowanie sieci współpracy”).

Podejście LEADER daje dodatkowe korzyści dla społeczności lokalnych poprzez wsparcie niektórych grup beneficjentów w ramach danej interwencji w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia (możliwość realizacji projektów wykraczających poza obszar jednostek administracyjnych gmin, brak dominacji sektora publicznego).

Stowarzyszenie kierować będzie swoje środki głównie do osób zainteresowanych podjęciem lub rozwojem działalności gospodarczej, bowiem wynika to z potrzeb obszaru objętego funkcjonowaniem LGD. W osobnym celu środki skierowane zostaną na działania związane z poprawą jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO, bowiem takie oczekiwanie wynikało głównie z konsultacji. Szczególne zainteresowanie będzie kierowane także do osób w niekorzystnej sytuacji, w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. osób poszukujących pracy, objętych pomocą społeczną, niepełnosprawnych. Ponadto osoby takie lub ich zatrudnienie będzie preferowane w ramach kryteriów lokalnych. LGD realizować będzie też projekty społeczno-kulturalne związane z aktywizacją mieszkańców i polepszeniem ich jakości życia. Wiele takich projektów zgłoszonych zostało w trakcie konsultacji społecznych.

LGD korzystać będzie przede wszystkim z dostępnych środków finansowania dla LGD w województwie warmińsko-mazurskim tj. ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. LGD będzie uczestniczyć w pozyskaniu dodatkowo środków z EFS+ i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach regionalnych środków Unii Europejskiej dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027. Stowarzyszenie zainteresowane będzie także pozyskaniem dodatkowych środków, w tym krajowych, szczególnie z funduszy przeznaczonych dla organizacji pozarządowych takich jak Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Wdrażanie LSR realizowane będzie zgodnie z zasadami przyjętymi w podejściu LEADER – LGD organizować będzie głównie nabory projektów dla osiągnięcia celów strategii. Wiązać się to będzie z przygotowaniem i dystrybucją informacji o naborach, szkoleniach dla potencjalnych wnioskodawców, a następnie ich przeprowadzeniem. Podczas naborów personel LGD świadczyć będzie bezpłatną pomoc doradczą dla beneficjentów w przygotowaniu wniosków. Ta pomoc jest wartością dodaną dla projektów realizowanych w podejściu LEADER.

LGD przewiduje realizację projektów grantowych – dla małych i nowych organizacji pozarządowych oraz dla projektów koncepcji Smart Villages. Realizacja projektów w partnerstwie będzie preferowana w lokalnych kryteriach wyboru, bowiem takie projekty przyniosą wartość dodaną dla ich partnerów. LGD przewiduje projekty własne tam, gdzie nie będzie możliwa realizacja projektów przez innych partnerów, np. w przypadku szkoleń dla potencjalnych przedsiębiorców w ramach Celu 1 LSR.

LGD „Lider w EGO” realizować będzie, szczególnie w Celu 3 LSR, projekty mające znaczenie dla rozwoju społecznego, w tym wzrost potencjału członków lokalnych społeczności. Wiele takich projektów zgłoszono podczas spotkań konsultacyjnych zrealizowanych we wszystkich gminach objętych funkcjonowaniem LGD. Projekty realizowane będą głównie przez organizacje pozarządowe lub instytucje publiczne w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział VI. Cele i wskaźniki

6.1. Specyfikacja i opis celów oraz przypisanych im przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem

W ramach konsultacji społecznych – spotkań w gminach i przeprowadzonych ankiet, zadano pytanie o wskazanie celów, które w określonym czasie znalazły się w projekcie Planu Strategicznego WPR. Najwięcej wskazań otrzymały następujące cele:

- rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych m.in. w ramach gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych, a także krótkich łańcuchów żywnościowych
- stymulowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i innowacyjności poprzez tworzenie i rozwój przedsiębiorczości oraz współpracę
- rozwój sektora usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń
- kształtowanie świadomości obywatelskiej i wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego;

Biorąc pod uwagę Analizę SWOT i wskazania celów w trakcie konsultacji społecznych, zaproponowano następujące trzy cele dla LSR, których osiągnięcie finansowane będzie ze środków Planu Strategicznego WPR.

Tabela 6. Cele Lokalnej Strategii Rozwoju:

	Cele Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Lider w EGO”
Cel 1	Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku
Cel 2	Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO
Cel 3	Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa

Powyższe cele w większości realizowane były przez LGD Lider w EGO w okresie 2014-2022. Niejako cele te będą kontynuowane w latach 2023-2027. Wskazanie powyższych celów całkowicie wynika z przeprowadzonej Analizy SWOT, badań ankietowych i wyników konsultacji społecznych.

Cel pierwszy: Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku, wynika głównie z słabych stron obszaru LGD – wysokie bezrobocie, duża ilość beneficjentów pomocy środowiskowej, niska przedsiębiorczość. Cel osiągnięty zostanie przede wszystkim poprzez projekty dotacji dla podejmowania i rozwoju przedsiębiorczości. Ważne jest przeprowadzenie projektów własnych związanych z rozwojem przedsiębiorczości, bowiem obecnie jej poziom nie jest najwyższy, szczególnie w kilku gminach. Ponadto w tym celu planuje się rozwój pozarolniczych usług gospodarstw rolnych: tworzenie i rozwój zagród edukacyjnych oraz organizację krótkich łańcuchów żywnościowych.

Cel drugi: Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO, również wynika z przeprowadzonej analizy SWOT, uwzględnienia mocnych stron oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych. Zrealizowany zostanie głównie poprzez dotacje dla inwestycji niekomercyjnej infrastruktury turystycznej. Cel 2 w całości poświęcony jest zaspokajaniu potrzeb lokalnych: poprawę wyposażenia świetlic, ogrzewanie i oświetlenie całoroczne świetlic wiejskich, gdyż najczęściej są one ogrzewane sporadycznie na organizację zdarzenia w danej wsi. W trakcie spotkań zwracano uwagę na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do ich ogrzewania poprzez wykorzystanie pomp ciepła powietrze-woda i powietrze-powietrze, dodatkowo zasilane energią z fotowoltaiki. Powoływano się na przykład wsi Giże w gminie Świątajno, pow. olecki, gdzie duża wiejska świetlica jest ogrzewana pompami ciepła i fotowoltaiką. Zastosowane oprogramowanie umożliwia sterowanie temperaturą poprzez aplikacje na smartfon. Zimne i ciemne świetlice nie zachęcają do ich codziennego użytkowania i spotkań w nich, dlatego w tym celu przewiduje się również organizację zajęć świetlicowych (w powiązaniu z celem trzecim).

Cel trzeci: Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa, uwzględnia jeden z głównych celów podejścia LEADER. Bierze pod uwagę potrzeby zgłaszane przez organizacje pozarządowe w trakcie konsultacji społecznych i zgłaszane przez te organizacje projekty. Cel ten będzie realizowany przede wszystkim poprzez granty. Wśród realizowanych przedsięwzięć powinna się znaleźć bogatsza oferta zajęć, imprez integrujących, wydarzeń dla młodzieży i osób starszych. W tym celu planowane jest wsparcie dla przygotowania koncepcji Smart Village.

6.2. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS

Osiągnięcie celu 1: **Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku** zaplanowano poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- 1.1. Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
- 1.2. Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej.
- 1.3. Tworzenie krótkich łańcuchów żywnościowych.
- 1.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.
- 1.5. Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.

Przedsięwzięcia służyć będą osiągnięciu Celu 1. Zwłaszcza przedsięwzięcie podejmowanie działalności gospodarczej, które poprzez samozatrudnienie powoduje utworzenie miejsca pracy przez założyciela firmy. Miejsca pracy powstaną też w przedsięwzięciu związanym z rozwojem istniejących przedsiębiorstw. W obu przypadkach przedsięwzięć, w kryteriach lokalnych będzie promowane zastosowanie odnawialnych źródeł energii. Pozostałe trzy przedsięwzięcia dotyczą gospodarstw rolnych. Jedno z nich przewiduje tworzenie krótkiego łańcucha żywnościowego. Realizacja tego przedsięwzięcia wynika z szans rozwoju lokalnych produktów żywnościowych. Dwa przedsięwzięcia dotyczą tworzenia i rozwoju zagród edukacyjnych w gospodarstwach rolnych. To także działania, które cieszą się zainteresowaniem odbiorców usług turystycznych w Polsce. Cel 1. bezpośrednio wpłynie na wsparcie grupy osób w niekorzystnej sytuacji określonej w diagnozie, czyli osób poszukujących zatrudnienia, w tym mieszkańców osiedli po-PGR.

Osiągnięcie celu 2: **Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO** zaplanowano poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- 2.1. Budowa i przebudowa infrastruktury publicznej.
- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej.
- 2.3. Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji **infrastrukturalnych**.
- 2.4. Dbłość o zabytki na terenie LGD.

Osiągnięcie Celu 2 możliwe będzie dzięki inwestycjom i działaniom nieinwestycyjnym. W związku z potrzebą rozwoju odnawialnych źródeł energii w odpowiedzi na inicjatywy Unii Europejskiej, część inwestycji dotyczyć będzie budowy OZE. W przedsięwzięciu „Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej” przewidziano takie działania jak termomodernizacja, zmiana źródła ciepła na odnawialne: pompy ciepła, fotowoltaika, możliwość sterowania przez sieć Wi-Fi. Przewiduje się też realizację przedsięwzięcia związanego z poprawą dostępności do usług lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji zgodnie z brzmieniem celu. Przewidziano także przedsięwzięcie służące ochronie zabytków.

Osiągnięcie celu 3: **Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa** zaplanowano poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- 3.1. Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego.
- 3.2. Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji.
- 3.3. Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości.
- 3.4. Koncepcje Smart Villages (SV).
- 3.5. Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.
- 3.6. Operacje własne.

Rozwój lokalny w dużej mierze zależy od lokalnych liderów. Dlatego realizowane będzie przedsięwzięcie „Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego”. „Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości” pozwoli lepiej przygotować osoby zainteresowane podjęciem samodzielnej działalności gospodarczej (preferowane będą kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia, w tym mieszkańcy osiedli po-PGR). Planuje się także opracowanie strategii Smart Villages dla części najbardziej zainteresowanych gmin. Projekt grantowy na przygotowanie koncepcji SV będzie polegał na przygotowaniu oddolnych koncepcji rozwoju w skali mikro na obszarach zamieszkałych przez nie więcej niż 20 tys. mieszkańców (lub kilku miejscowości, których łączna liczba mieszkańców nie przekracza tej liczby), mających na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu.

LGD „Lider w EGO” planuje wykonanie dwóch operacji własnych. Doświadczenia lat ubiegłych wskazuje, iż nie są składane projekty, których oddziaływanie byłoby większe niż obszar miejscowości, gminy, na terenie której zostały zrealizowane. Wynika to z aktywności i zainteresowań lokalnych społeczności związanych z własną miejscowością/gminą. Zadaniem LGD powinno być wspieranie współpracy i integracji obszaru, dla jego realizacji postanowiono zaplanować operacje własne w zakresie:

- wspólnej identyfikacji przedsięwzięć w zakresie usług agroturystycznych oraz produktu lokalnego poprzez jego wspólne oznakowanie i promocję;
- wspieranie promocji produktów lokalnych: turystycznych, przyrodniczych, kulturowych;
- wspieranie promocji szlaków turystycznych, walorów przyrodniczych, historycznych obszaru ponadgminnego objętego Lokalną Strategią Rozwoju;
- opracowanie i naniesienie na ogólnodostępnych mapach wirtualnych szlaków kajakowych, pieszych i rowerowych;
- szkolenie przewodników turystycznych.

Cele operacji własnej LGD będzie realizować poprzez działania nieinwestycyjne za pośrednictwem:

- 1) szkoleń/seminariów/warsztatów/spotkań;
- 2) wyjazdów studyjnych;
- 3) konferencji;
- 4) targów/imprez plenerowych/wystaw;
- 5) audycji/filmów/spotów w radiu i telewizji;
- 6) analiz/ekspertyz/badań;
- 7) konkursów;
- 8) informacji i publikacji w Internecie;
- 9) innych.

6.3. Wskaźniki przypisane do celów i przedsięwzięć

Dla celów i przedsięwzięć określone poniższe wskaźniki:

Tabela 7. Cele i wskaźniki:

	Cele	Wskaźniki rezultatu PS WPR
Cel 1	Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku	<p>R.37 Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR. Jednostka miary: Liczba utworzonych miejsc pracy.</p> <p>R.10 PR Odsetek gospodarstw uczestniczących w grupach producentów, organizacjach producentów, lokalnych rynkach, krótkich cyklach łańcucha dostaw i systemach jakości objętych wsparciem WPR. Jednostka miary: Liczba gospodarstw/rolników.</p> <p>R.39 Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR. Jednostka miary: Liczba przedsiębiorstw</p>
Cel 2	Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO	<p>R.41 PR Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. Jednostka miary: Liczba osób.</p> <p>R.27 Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania do niej. Jednostka miary: Liczba operacji.</p>
Cel 3	Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa	<p>R.1 PR Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami. Jednostka miary: Liczba osób.</p> <p>R.40 Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi Jednostka miary: Liczba osób.</p> <p>R.41 PR Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. Jednostka miary: Liczba osób.</p> <p>R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. Jednostka miary: Liczba osób.</p>

Tabela 8. Wskaźniki dla przedsięwzięć:

Przedsięwzięcie	Wskaźnik
P.1.1. Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na powstaniu nowych przedsiębiorstw - przewidziano 15 szt.
P.1.2 Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstw - przewidziano 7 szt.
P.1.3 Tworzenie krótkich łańcuchów żywnościowych	Liczba utworzonych krótkich łańcuchów żywnościowych - przewidziano utworzenie 1 szt.
P.1.4 Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Ilość zmodernizowanych zagród edukacyjnych – przewidziano 1 szt.

P.1.5 Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu zagrody edukacyjnej przez rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach i ich rodziny – przewidziano 2 szt.
P.2.1 Budowa i przebudowa infrastruktury publicznej	Liczba zrealizowanych operacji w zakresie rozwoju obiektów użyteczności publicznej – przewidziano 11 szt.
P.2.2 Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej	Liczba MegaWatt. Przewidziano 0,275 MegaWatt.
P.2.3 Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Ilość poprawionych obiektów pod względem dostępności do usług świadczonych dla lokalnej społeczności (z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych) – przewidziano 11 szt.
P.2.4 Dbłość o zabytki na terenie LGD	Ilość odrestaurowanych lub poddanych pracom konserwatorskim zabytków – przewidziano 2 szt.
P.3.1 Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego	Ilość szkoleń, które podniosły kwalifikacje z zakresu społeczno - gospodarczego liderów z obszaru LSR – przewidziano 2 szkolenia.
P.3.2 Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej, w tym grup w niekorzystnej sytuacji – przewidziano 6 przedsięwzięć.
P.3.3 Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości	Ilość szkoleń podnoszących wiedzę o przedsiębiorczości – przewidziano 3 szkolenia.
P.3.4 Koncepcje Smart Villages	Liczba miejscowości, które przygotowały koncepcję Smart Village – przewidziano 22 miejscowości.
P.3.5 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej - przewidziano 22 przedsięwzięcia.
P.3.6 Operacje własne	Ilość operacji własnych – przewidziano 2 szt.

Źródła danych:

Dane do pomiaru wskaźników pozyskane będą z dokumentacji będącej w posiadaniu LGD (bieżący monitoring prowadzony w biurze LGD), jak i dokumentacji zewnętrznej, ze zrealizowanych projektów i sprawozdań przygotowanych przez beneficjentów. Pomiar realizowany będzie w miarę możliwości raz w roku, tak by mogły być przedmiotem analizy podczas spotkania refleksyjnego. Większość wskaźników to wskaźniki proste, bezpośrednie liczby jak liczby przekazanych dotacji, liczby osób uczestniczących w szkoleniu czy MegaWatt inwestycji w odnawialne źródła energii. Nie przewiduje się dodatkowych algorytmów dla obliczania wskaźników.

Wielkości początkowe i docelowe wskaźników umieszczone zostały w tabeli Plan Działania stanowiącej załącznik nr 2 do Lokalnej Strategii Rozwoju.

6.4. Źródła i poziom dofinansowania w poszczególnych celach LSR

Cele określone w LSR LGD „Lider w EGO” na lata 2023-2027 sfinansowane zostaną przy wsparciu środków z Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej. Drugim źródłem finansowania projektów będą środki własne beneficjentów. Forma, wysokość oraz limity pomocy zostały określone w Wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS).

Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach WPR odbywać się będzie z wykorzystaniem procedury konkursowej, grantowej i operacji własnych. LGD „Lider w EGO” zastosowało następujące zasady dotyczące wysokości przyznawanej pomocy:

- nieprzekraczającej 40% środków LSR na operacje realizowane przez JSFP, chyba że operacja realizuje koncepcję inteligentnej wsi;
- nieprzekraczającej 20% środków komponentu Wdrażanie LSR w przypadku operacji własnych LGD (w LSR zaplanowano: 193 333,33 EUR, co stanowi 7,73% środków wdrażania LSR).

Poziom dofinansowania dla poszczególnych celów określonych w LSR wygląda następująco:

- Cel 1. Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku: 42,58% środków budżetu wsparcia na wdrażanie LSR;
- Cel. 2 Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO: 35,70% środków budżetu wsparcia na wdrażanie LSR,
- Cel 3. Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa: 21,72% środków budżetu wsparcia na wdrażanie LSR.

Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

7.1. Charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

W celu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Lider w EGO” wykorzystuje regulaminy, zasady i procedury regulujące zarówno funkcjonowanie LGD jak i cały proces wdrażania LSR zgodne z obowiązującymi wytycznymi i przepisami prawa. Są to: Statut Stowarzyszenia, Regulamin Rady, Regulamin Biura, Regulamin Walnego Zgromadzenia Członków, Regulamin Zarządu oraz Regulamin Komisji Rewizyjnej. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. do zadań LGD należy: „opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru, które pozwalają uniknąć konfliktu interesów i zapewniają, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru”.

Przystępując do konkursu na wybór LSR w okresie programowym 2023-2027, LGD dokonała stosownych zmian i aktualizacji zgodnie ze zmieniającymi się przepisami prawa, wytycznymi, wymogami określonymi w regulaminie naboru oraz prowadzonymi konsultacjami społecznymi dotyczącymi nowej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027.

Obowiązujące procedury są wynikiem wcześniejszych ustaleń dotyczących zdefiniowanych problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników i są zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami dla RLKS, wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, niedyskryminujące i przejrzyste. Dzięki przyjętym przez LGD rozwiązaniom Rada dokonując wyboru przyjmuje te operacje, które faktycznie przyczyniają się do realizacji strategii.

Lokalną Grupą Działania zarządza siedmioosobowy Zarząd, w którego skład wchodzi także seniorzy powyżej 60 roku życia. Zarząd powołany jest przez Walne Zebranie Członków, które jest najwyższym organem. W pracy Zarządowi pomaga Biuro LGD, które zatrudnia 3 pracowników. W wyborze projektów do dofinansowania uczestniczy osobny organ decyzyjny – Rada, w skład której wchodzi przedstawiciele społeczności obszaru LGD. W celu weryfikacji wniosków pod kątem najlepszego realizowania zdefiniowanych obszarów tematycznych, a co za tym idzie, w celu realizacji wyznaczonych w LSR celów, tworzone są procedury. Operacje weryfikuje się pod względem realizacji założeń, zgodności z LSR oraz zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru. Procedury oraz Regulamin Rady szczegółowo określają zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji. Określają sposób organizacji naborów i szczegółowy proces informacyjny z nimi związany. Pozwalają uniknąć ryzyka wystąpienia konfliktu interesów, przewidują regulacje zapewniające zachowanie parytetu sektorowego, jak również regulują sytuacje wyjątkowe jak np. w przypadku uzyskania tej samej liczby punktów. Wyłączenie z oceny wniosków osób, powiązanych z wnioskodawcami poprzez więzi rodzinne czy też biznesowe, przeprowadzane jest poprzez składanie oświadczeń o bezstronności przez członków organu decyzyjnego, a także poprzez weryfikację powiązań osobowych i kapitałowych w dostępnych rejestrach. Zachowanie parytetów, o których mowa w Procedurach wykluczających z oceny grupy interesu, przyczynia się do dokonywania ocen rzetelnych

i bezstronnych. Ponadto procedury zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru oraz określają tryb wniesienia przez wnioskodawcę protestów lub odwołań od rozstrzygnięć Rady LGD w sposób zapewniający możliwość skutecznego jego wniesienia.

Organem kontrolnym bieżącej działalności LGD jest Komisja Rewizyjna składająca się z pięciu członków.

7.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” opracowała lokalne kryteria wyboru operacji, dzięki którym łatwiej wybrać operacje sprzyjające rozwojowi obszaru i realizacji LSR. Lokalne kryteria wyboru w LGD „Lider w EGO” są: obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste, mierzalne i powiązane z diagnozą obszaru. Posiadają także dodatkowe opisy i definicje oraz określają zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości, które bezpośrednio przyczyniają się do wyboru operacji.

Do wyboru projektów stosuje się procedury, które uchwalane są przez Walne Zebranie Członków. Określa się tzw. listę lokalnych kryteriów wyboru dla wszystkich operacji wskazanych w LSR. Kryteria te powiązane są z diagnozą obszaru, Analizą SWOT, celami i przypisanymi do nich wskaźnikami oraz mają one na celu premiowanie operacji rozwiązujących priorytetowe zdiagnozowane problemy lub spełniać zdiagnozowane potrzeby.

Według listy lokalnych kryteriów wyboru oceniane są przez Radę propozycje projektów do dofinansowania przez LGD, złożone w wyniku prowadzonych naborów.

Zgodnie z wcześniejszymi informacjami w lokalnych kryteriach wyboru w perspektywie na lata 2023-2027 stosowane będą następujące preferencje:

- a) zastosowanie odnawialnych źródeł energii w projektach podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej i rozwoju działalności gospodarczej przez istniejące przedsiębiorstwa;
- b) złożenie wniosku przez osobę do 35 roku życia i powyżej 55 roku życia, ze względu na to, że osoby w tych przedziałach wiekowych zdiagnozowano jako grupę osób w niekorzystnej sytuacji - występują w grupie bezrobotnych powyżej średniej (co przedstawia Wykres 2. Rozdziału V);
- c) osoby starsze i osoby do 25 lat; osoby starsze ze względu na to, że są to osoby wymagające już często pomocy, a z kolei osoby do 25 roku życia mają stosunkowo małe doświadczenie, ale jest ważne, aby podejmowały działania takie jak np. samodzielna działalność gospodarcza;
- d) wnioskodawcy podejmujący działalność gospodarczą w wskazanych branżach, opisanych poniżej;
- e) za ukończenie szkolenia dla przedsiębiorców przy staraniu się o wsparcie na podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej;
- f) wnioskodawcy stosujący rozwiązania innowacyjne i realizowane w partnerstwie.

Ostatnie z w/w kryteriów opisane zostało w następnym podrozdziale (pkt.3).

W kryteriach oceny LGD punktować będzie montaż urządzeń do produkcji energii odnawialnej. Premiowane będą operacje, które w swoim budżecie przewidują min. 10% kosztów na OZE.

Preferowane branże to:

- firmy, które wykorzystują zasoby lokalne w postaci lokalnych surowców: drewna, kamienia;
- usługi turystyczne, ze względu na niewykorzystane, a niewątpliwe zasoby turystyczne obszaru LGD oraz usługi gastronomiczne;
- zdrowotne, ze względu na rosnące zapotrzebowanie na tego typu usługi, wynikające m.in. z dłuższego okresu życia ludności Polski;
- budowlane: przedsiębiorstw budowlanych jest stosunkowo więcej niż w Polsce, co świadczy o rozwoju firm tej branży na obszarze LGD (na rysunku poniżej przedstawiono odsetek firm budowlanych w liczbie podmiotów znajdujących się w systemie REGON; dane GUS za 2021 r.). W gminie Kalinowo odsetek firm budowlanych jest dwukrotnie wyższy niż w Polsce. Ponadto z ankiet i kontroli funkcjonowania wynika, że firmy branży budowlanej pozostają na rynku i rozwijają się.

Przy wyborze branż kluczowych w podejmowaniu i rozwijaniu działalności w wyniku diagnozy uwzględniono preferowanie wnioskodawców, którzy korzystać będą z lokalnych zasobów lub wykorzystywać będą szanse, jakie te zasoby powodują. Różne kryteria będą mogły być zastosowane do różnych naborów.

Procedury wyboru i oceny operacji, a szczególnie lokalne kryteria wyboru operacji, były konstruowane przez Zespół roboczy ds. opracowywania strategii, z zastosowaniem metod partycypacji, opisanych wcześniej. **Procedury wyboru i oceny operacji w ramach wdrażania LSR 2023-2027 Lokalnej Grupy Działania „Lider w EGO”** udostępnione zostaną na stronie internetowej Stowarzyszenia i w przypadku każdej wprowadzonej zmiany będą udostępniane na stronie internetowej w aktualnej wersji. **Procedura ustalania lub zmian kryteriów oceny operacji** opisuje szczegółowo przebieg procesu wprowadzania zmian w kryteriach wyboru operacji, a także przebieg procesu konsultacji społecznych w przypadku takich zmian. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru rozpoczyna się na pisemny wniosek o zmianę tych kryteriów przez Radę (min. 3 członków organu), Zarząd lub Komisję Rewizyjną, złożonym za pośrednictwem biura LGD do Zarządu. Zgłaszanie wniosków następuje z własnej inicjatywy, wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzanej ewaluacji LSR, gdy jest to konieczne ze względów prawnych lub uwag i wezwań Zarządu Województwa. Propozycja zmiany kryteriów wyboru operacji poddawana jest konsultacjom społecznym poprzez stronę internetową Stowarzyszenia. Każda osoba fizyczna i prawna z terenu LGD „Lider w EGO” ma prawo wniesienia swoich uwag. Zmiany kryteriów wyboru operacji Walne Zebranie Członków rekomenduje Zarządowi LGD, do którego kompetencji należy uchwalanie i zmiana kryteriów wyboru operacji.

7.3. Innowacyjność oraz partnerstwo w kryteriach wyboru operacji

W kryteriach wyboru operacji przedstawiono definicję innowacyjności, jako: **„zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów, unikalnych i charakterystycznych na obszarze LSR (przyrodniczych, historycznych, kulturowych, czy społecznych). Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja”**.

LGD „Lider w EGO” rozumie realizację projektów zgodnie z przyjętą definicją innowacyjności. Wychodząc z powyższej definicji LGD będzie premiować innowacyjność pod kątem terytorialnym (kontekst lokalny), to znaczy pomagającej rozwiązać potrzeby lokalnej społeczności poprzez pojawienie się nowych usług oraz innowacyjności technologicznej (kontekst techniczny), rozumianej jako wdrażanie innowacji poprzez implementowanie zupełnie nowych na obszarze objętym LSR produktów, usług, procesów, technologii, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania dostępnych zasobów.

Innowacyjność będzie rozpatrywana ze względu na obszar: innowacyjność w skali obszaru LSR i w skali gminy. Ocena innowacyjności jest dokonywana przez członków Rady na podstawie złożonej dokumentacji i posiadanej wiedzy. Z ewaluacji zewnętrznej ex post, przeprowadzonej na zlecenie LGD „Lider w EGO” (styczeń 2023) przez firmę zewnętrzną wynika, że kryterium innowacyjności przysparzało członkom Rady LGD najwięcej problemów. Zgodnie z rekomendacją, kryterium to zostało doprecyzowane tak, aby nie rodziło w przyszłości żadnych wątpliwości. W ramach rozwoju przedsiębiorczości dodatkowe punkty otrzymają operacje innowacyjne, które odzwierciedlą się w atrakcyjności obszaru pod względem gospodarczym. Rozwiązania innowacyjne wymagane są przede wszystkim od podmiotów realizujących operacje z zakresu rozwoju działalności gospodarczych. Ich zastosowanie odzwierciedla się w jakości świadczonych usług, towarów czy przeprowadzanych procesów na obszarze LGD. Za innowacyjne uznaje się zadania, które spełniają co najmniej jeden warunek:

- 1) powstanie nowa usługa/produkt;
- 2) zastosowany zostanie nowy sposób organizacji lub zarządzania;
- 3) zrealizowana zostanie nowa inwestycja, rozumiana jako infrastruktura/technologia, której nie było w danej gminie/na obszarze LSR
- 4) w nowatorski sposób wykorzystane zostaną lokalne zasoby (przyrodnicze, kulturowe, związane z lokalnym dziedzictwem kulinarnym) i surowce
- 5) w nowatorski sposób wykorzystane zostaną elementy tradycji obszaru LGD
- 6) nastąpi upowszechnienie lub wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Dodatkowe preferencje w lokalnych kryteriach wyboru będzie stanowiło partnerstwo. Punktowane będzie partnerstwo na wielu płaszczyznach, rozumiane jako współpraca wielosektorowa z organizacjami pozarządowymi,

jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami kultury czy przedsiębiorcami. Jednocześnie LGD „Lider w eGO” będzie realizować działania animujące współpracę między innymi z podmiotami z obszaru objętego LSR. Projekty animujące, kojarzące nowe partnerstwa na obszarze będą dodatkowo premiowane. Partnerskie relacje dotyczą również wewnętrznej sfery działania LGD. Wdrażanie interwencji opiera się przede wszystkim na partnerstwie w ramach LGD oraz partnerstwie LGD z innymi podmiotami zarówno z obszaru objętego LSR (np. władzami lokalnymi), jak i spoza obszaru. Istotne jest sieciowanie, wymiana doświadczeń oraz propagowanie dobrych przykładów, które są dowodem na powodzenie w działaniu.

7.4. Projekty grantowe

W osiągnięciu **Celu 3. Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa** przewidziano cztery przedsięwzięcia, które realizowane będą jako projekty grantowe. Projekty grantowe mogą być realizowane w następujących obszarach tematycznych:

- P. 3.1 Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego;
- P. 3.2 Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji;
- P. 3.3 Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości;
- P. 3.4 Koncepcje Smart Village (SV).

Projekty grantowe mogą być realizowane szczególnie przez organizacje pozarządowe działające na obszarze objętym LSR, które stanowią jedną z kluczowych grup docelowych. W formule projektów grantowych będzie możliwe realizowanie zadania tworzenia „koncepcji inteligentnych wsi (smart village)”. Tworzenie koncepcji inteligentnych wsi nie było dotąd realizowane przez LGD w poprzednim okresie programowania.

Dofinansowanie dla grantobiorców realizujących zadania w ramach projektów grantowych określone zostało na maksymalnym możliwym poziomie do 100% kosztów kwalifikowalnych w kwocie od 5 000 do 50 000 zł. Planowane zadania dotyczące przygotowania koncepcji Smart Village w ramach projektu grantowego mogą uzyskać dofinansowanie w wysokości 4 000 zł i skierowane będą do organizacji pozarządowych, które bardzo często nie mają możliwości realizacji projektów z racji braku wkładu własnego.

W przypadku grantów będą stosowane odpowiednie lokalne kryteria wyboru, aby ocenie podlegały elementy mające istotny wpływ na realizację LSR, odpowiadające na potrzeby danego projektu grantowego oraz wpływające na osiągnięcie założonych wskaźników produktu i rezultatu.

7.5. Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

Wszyscy członkowie LGD „Lider w EGO” oraz mieszkańcy obszaru LSR mają możliwość składania wniosków, uwag i propozycji zmian w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju. Sugestie wnoszone przez społeczność lokalną obszaru EGO oraz prowadzona sukcesywnie ewaluacja może wykazać potrzebę modyfikacji niektórych, przyjętych w LSR zapisów. Z tego względu przyjęto procedury aktualizacji LSR. Ze względu na szeroki zakres konsultacji społecznych, z różnymi środowiskami mieszkańców subregionu, jest ważne wsłuchiwanie się w sugestie i opinie mieszkańców. Zakres i charakter wprowadzanych zmian nie może jednak pozostawać w sprzeczności do wymogów programowych PROW, idei Lidera oraz innych nadrzędnych dokumentów.

Mając powyższe na uwadze, w celu dokonania zmian w LSR, przyjęto następującą ścieżkę postępowania:

1. Za przygotowanie projektów zmian w LSR odpowiada biuro LGD, na wniosek grup formalnych i nieformalnych mieszkańców;
2. Zmiany mogą być rozpatrywane w przypadku:
 - 2.1. wniosku z ewaluacji LSR,
 - 2.2. wniosku Zarządu LGD, w tym w wyniku spotkań konsultacyjnych,
 - 2.3. wniosku co najmniej 50 mieszkańców obszaru działania EGO,
 - 2.4. wniosku organizacji pozarządowej z obszaru działania EGO,
 - 2.5. w związku z koniecznością dostosowania LSR do wymogów instytucji wdrażającej lub zarządzającej.
3. Projekt wraz z uzasadnieniem zostaje przekazany do konsultacji na co najmniej 2 tygodnie przed planowanym terminem przyjęcia zmian, przy czym zostaje wskazany termin zakończenia konsultacji:

- 3.1. na stronie internetowej LGD,
 - 3.2. członkom LGD na wskazany przez nich adres poczty elektronicznej,
 - 3.3. w urzędach gmin wywieszana jest informacja o wprowadzanych zmianach wraz ze wskazaniem strony www, gdzie można zapoznać się z ich zakresem,
 - 3.4. do Urzędu Marszałkowskiego.
4. Uwagi do projektu zmian mogą wносить mieszkańcy obszaru działania oraz instytucje i organizacje działające na jego terenie;
5. Okres konsultacji kończy się na 7 dni przed planowanym terminem uchwalenia zmian;
6. Zarząd LGD sporządza listę uwag ze wskazaniem sposobu ich rozpatrzenia;
7. Zmiany do LSR wprowadza Walne Zgromadzenie członków LGD zwykłą większością głosów;
8. W sytuacjach wyjątkowych, za które rozumie się zagrożenie dla prawidłowości realizacji projektu możliwe jest skrócenie okresu konsultacji, jednakże wymaga to pisemnej zgody instytucji wdrażającej. Powyższa procedura zabezpiecza interesy społeczności lokalnych w zakresie partycypacyjnego uczestnictwa w ewentualnej aktualizacji LSR i zabezpiecza możliwości wnoszenia uwag do realizowanej LSR.
9. Powyższa procedura nie jest obowiązkowa w przypadku wystąpienia zmian w przepisach prawa powszechnie obowiązującego oraz w przypadku wezwania przez Samorząd Województwa do wprowadzenia zmian. W takich przypadkach wystarczające jest dokonanie aktualizacji LSR zgodnie z zaistniałymi zmianami w przepisach lub zgodnie z wezwaniem Samorządu Województwa oraz przyjęcie zaktualizowanej LSR przez Zarząd LGD w formie uchwały. Po dokonaniu aktualizacji LSR w takim trybie LGD występuje z wnioskiem o akceptację zmian do Samorządu Województwa. Zmiana obowiązuje od dnia akceptacji przez Samorząd Województwa. Zatwierdzona LSR jest udostępniana w Biurze LGD i na stronie internetowej LGD.

Rozdział VIII. Plan działania

8.1. Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników

Proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 składać się będzie z naborów przeprowadzanych systematycznie po podpisaniu umowy ramowej przez LGD. Harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników został przygotowany tak, aby kolejne nabory były uzupełnieniem następnych, co wpłynie na osiągnięcie wszystkich zakładanych celów, a tym samym zrealizuje kluczowe efekty wdrażania LSR. Założono, że efekty pierwszych przedsięwzięć i ich wskaźników zaplanowanych na 2024 r. będą podbudową dla kolejnych zaplanowanych działań LSR.

Przed każdym naborem LGD organizować będzie spotkania informacyjno-konsultacyjne. Prowadzone będzie także doradztwo pomagające potencjalnym beneficjentom w aplikowaniu o środki. Realizacja Planu działania pobudzi rozwój gospodarczy obszaru LGD, przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO oraz zwiększy zintegrowanie i aktywność mieszkańców. Szczegółowy Harmonogram w wersji tabelarycznej stanowi załącznik do LSR **Formularz 2: Plan działania**.

8.2. Kamienie milowe realizacji LSR

Proces wdrażania LSR przewidziany jest na dwa okresy pokrywające się z „kamieniami milowymi”:

- I okres – pierwszy „kamień milowy” osiągnięty do 30.06.2026 r.,
- II okres – drugi „kamień milowy” osiągnięty do 31.12.2027 r.

Cele i przedsięwzięcia, których realizacja rozpocznie się w pierwszym okresie, zaplanowane są tak, aby wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostało udzielone w wysokości odpowiadającej 40% wartości budżetu LSR. Cele i przedsięwzięcia, których realizacja rozpocznie się w drugim okresie, zaplanowane są tak, aby wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PSWPR zostało udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości budżetu LSR.

Szczegółowy plan działania zawarty został w Formularzu 2: Plan działania, który stanowi załącznik do niniejszej LSR. Monitorowanie stopnia realizacji poszczególnych wskaźników prowadzone będzie zgodnie z procedurą monitoringu i ewaluacji opisaną w Rozdziale X.

Rozdział IX. Plan finansowy LSR

9.1. Źródła finansowania działalności LGD

Całość budżetu na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Lider w EGO” finansowana będzie z Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Wysokość planowanego wsparcia na wdrażanie LSR jest zgodna z załącznikiem nr 4 do Regulaminu Konkursu na wybór LSR „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR” w kwocie 2 500 000,00 Euro, zgodnie z ilością mieszkańców obszaru objętego LSR. Wsparcie na zarządzanie strategią, jej monitorowanie i ewaluację oraz jej animowanie, w tym ułatwianie wymiany między zainteresowanymi stronami wynosi 562 500,00 Euro.

Tabela 9. Budżet LSR:

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000	0	0	2 500 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500	0	0	562 500
Razem	3 062 500	0	0	3 062 500
* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.				
** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.				

Województwo warmińsko-mazurskie nie posiada wydzielonych środków dla LGD z Regionalnych Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur na lata 2023-2027. Oczywiście Stowarzyszenie przewiduje sięgnięcie po środki z innych źródeł – zarówno krajowych jak i zagranicznych udostępnionych w ramach konkursów. Województwo warmińsko-mazurskie jest również obszarem współpracy transgranicznej z Litwą. LGD posiada doświadczenie we współpracy międzynarodowej oraz dużą ilość kontaktów z Lokalnymi Grupami Działania po stronie Republiki Litewskiej i planuje działania w partnerstwie w ramach Programu Interreg Litwa-Polska 2021-2027.

Lokalna Grupa Działania "Lider w EGO" w partnerstwie z Gminnym Zrzeszeniem „Ludowe Zespoły Sportowe” w Ełku realizowała działania na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin rolniczych i mieszkańców wsi. Dzieci z terenów wiejskich mają ograniczone możliwości udziału w zajęciach sportowych oraz wyjazdów kolonijnych zarówno letnich jak i zimowych. Powodem jest wykluczenie komunikacyjne oraz małe zasoby finansowe rodzin, szczególnie obszarów popegeerowskich. Mając na uwadze te ograniczenia Stowarzyszenie starało się pomóc poprzez pozyskanie dotacji z Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz z Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Projekty zrealizowane były w partnerstwie ze Zrzeszeniem „Ludowe Zespoły Sportowe” w Ełku. Z Ministerstwa Sportu pozyskano środki na zajęcia sportowe z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej oraz na upowszechnianie sportów zimowych. Organizowane były grupowe przejazdy na baseny, lodowiska, stoki

narciarskie, a nawet na zajęcia hippiczne (zajęcia prowadzone na spokojnym, przystosowanym do pracy z dziećmi i osobami niepełnosprawnymi koniu). Przykładowo, w 2020 roku na zajęcia sportowe dla uczniów w ramach upowszechniania sportów zimowych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i samorządami z Ministerstwa Sportu z Funduszu Zajęć Sportowo – Rekreacyjnych dla uczniów w kwocie 40.000zł, programem objęto 60 dzieci. W kolejnym, 2021 roku, programem objęto 40 dzieci. W roku 2022 z tego samego źródła LGD pozyskała fundusze na zajęcia sportowe dla uczniów w ramach upowszechniania sportów zimowych w kwocie 20.000zł, dzięki którym programem objęto 50 dzieci.

Kolejną grupą dzieci, która według Stowarzyszenia wymagała wsparcia były dzieci rolników, gdyż dzieci wiejskie mają ograniczoną możliwość wyjazdów z rodzinami na wypoczynek ze względu na prace polowe i niską dochodowość gospodarstw rolnych. Podobnie jak w projektach z Ministerstwem Sportu w partnerstwie z Ludowymi Zespołami Sportowymi, Lokalna Grupa Działania "Lider w EGO" pozyskiwała środki z Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników na wypoczynek zimowy i letni dzieci rolników objętych rolniczym systemem ubezpieczenia społecznego. Podjęto się organizacji wyjazdów letnich i zimowych na zimowiska i kolonie w miejsca o dużej atrakcyjności turystycznej. W latach 2021-2022 takimi zorganizowanymi formami wypoczynku objętych zostało kilkaset dzieci. W 2021 roku LGD zorganizowało wypoczynek letni dla 250 dzieci rolników, dzięki uzyskanemu dofinansowaniu w kwocie 185.000,00 zł. Wypoczynek był organizowany w Kołobrzegu, Zakopanem, Świeradowie Zdroju, Bieszczadach. W tym samym roku, zorganizowane zostało zimowisko w Zakopanem dla 50 dzieci rolników. W roku 2022 z letniego wypoczynku skorzystało 165 dzieci obszaru EGO. Podobnie jak w poprzednim roku dzieci rolników wypoczywały na koloniach letnich w Kołobrzegu, Zakopanem, Kudowie Zdroju, Bieszczadach. W związku z atrakcyjnością organizowanych form wypoczynku LGD "Lider w EGO" planuje korzystać z nich w dalszych latach.

9.2. Powiązania poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR

Lokalna Strategia Rozwoju realizowana będzie przy wsparciu tylko z jednego źródła finansowania – Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Cele i przedsięwzięcia określono w oparciu o zapisy Planu Strategicznego i związane z nimi zapisy dotyczące dopuszczalnych działań.

W związku z realizacją konkursów tematycznych bardzo istotną kwestią jest powiązanie realizacji poszczególnych celów i przedsięwzięć z budżetem. Powiązanie to dla poszczególnych przedsięwzięć (a co za tym idzie odpowiednich celów) ukazuje poniższa tabela:

Tabela 10. Zakresy wsparcia PS WPR dla poszczególnych przedsięwzięć (kwoty w Euro):

ZAKRESY WSPARCIA PS WPR																
Przedsięwzięcie	Wsparanie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej	Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej	Tworzenie krótkich łańcuchów żywnościowych	Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Budowa i przebudowa infrastruktury publicznej	Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej	Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Dbalność o zabytki na terenie LGD	Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno - gospodarczego	Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji	Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości	Koncepcje Smart Villages	Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego	Operacje własne	SUMA
P.1.1.	322 580,65															322 580,65
P.1.2.		602 159,54														602 159,54
P.1.3.			75 268,82													75 268,82
P.1.4.				21 505,38												21 505,38
P.1.5.					43 010, 75											43 010, 75
P.2.1.						354 838,71										354 838,71
P.2.2.							354 838,71									354 838,71
P.2.3.								118 279,57								118 279,57
P.2.4.									64 516,13							64 516,13
P.3.1.										43 010,75						43 010,75
P.3.2.											43 010,75					43 010,75
P.3.3.												8 172,04				8 172,04
P.3.4.													18 924,73			18 924,73
P.3.5.														236 559,14		236 559,14
P.3.6.															193 324,33	193 324,33
Suma	322 580,65	602 159,54	75 268,82	21 505,38	43 010, 75	354 838,71	354 838,71	118 279,57	64 516,13	43 010,75	43 010,75	8 172,04	18 924,73	236 559,14	193 324,33	2500000

Największe środki finansowe przeznaczone są na działania, które wskazane zostały jako priorytetowe czyli:

- rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez podejmowanie i rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej;
- poprawę dostępu do małej infrastruktury publicznej.

W ramach Planu Działania określającego harmonogram wydatkowania środków i osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych realizację pierwszych działań w ramach tych dwóch celów zaplanowano działania już w pierwszym okresie wdrażania LSR – czyli w latach 2024 – 2026.

Rozdział X. Monitoring i ewaluacja

Ocena jakości i skuteczności osiągnięcia założonych w LSR celów jest jednym z podstawowych narzędzi strategicznych. Doświadczenia z realizacji działań ewaluacyjnych w okresie 2014-2020 oraz wdrożone rekomendacje wskazują na potrzebę oceny procesu zachodzących zewnętrznie zmian oraz jak najlepsze dostosowanie zapisów LSR do realiów kolejnego okresu programowania.

Zgodnie z zasadami monitoringu i ewaluacji LGD „Lider w EGO” realizować będzie działania monitoringowe (na bieżąco), ewaluację ex-post oraz ewaluację on-going zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ocena jakości realizowanych zadań wykonywana będzie na dwóch płaszczyznach: ocenie on-going i ex post w zakresie dotychczas wykonanych zadań. Ewaluacja dokonywana będzie przy zastosowaniu stosownych do rodzaju i aspektów oceny kryteriów ewaluacyjnych, zgodnie z praktyką ewaluacji. Wśród nich m.in. w kontekście ewaluacji funkcjonowania LGD i wdrażania LSR, każdorazowo, w zależności od zakresu ewaluacji uwzględnione zostaną:

- **Trafność (relevance)** - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom na obszarze LGD i/lub realnym potrzebom beneficjentów;
- **Efektywność (efficiency)** - kryterium to pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” wdrażania LSR, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane są jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas;
- **Skuteczność (effectiveness)** - kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele LSR zdefiniowane na etapie przygotowywania zostały osiągnięte;
- **Użyteczność** – na ile potrzeby beneficjentów zostały zaspokojone;
- **Trwałość efektów (sustainability)** – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Zarząd LGD „Lider w EGO” przystępując do badania ewaluacyjnego, każdorazowo wspólnie z podmiotem dokonującym ewaluacji (pracownicy biura/komisja rewizyjna/podmiot zewnętrzny) będzie przygotowywał wytyczne do ewaluacji (on-going/ex-post), w których postawione zostaną pytania ewaluacyjne, uwzględniające odpowiednio dopasowane i opisane kryteria ewaluacyjne.

Ewaluacja on-going w zakresie wdrażania LSR będzie przeprowadzana wewnętrznie – na podstawie metodologii sporządzonej przez pracowników biura w zakresie Wdrażania LSR. Raport z ewaluacji poddany zostanie ocenie Komisji Rewizyjnej, która dokona oceny i wyda rekomendacje po przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych działań i operacji, pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Ewaluacja on-going funkcjonowania LGD będzie prowadzona przez Komisję Rewizyjną LGD „Lider w EGO”, która we współpracy z podmiotem zewnętrznym dokona oceny pracy biura LGD, pracy Zarządu LGD, efektywności stosowanych procedur. Przedstawi także wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Ewaluacja ex-post zarówno w zakresie funkcjonowania, jak również wdrażania LGD, dokonana zostanie po zakończeniu projektu przez podmiot zewnętrzny, celem nadania jej obiektywności oceny procesów.

Ewaluacja ad hoc: dokonywana będzie w zależności od potrzeb przez Zarząd LGD na wniosek społeczności/organów LGD/innych i dotyczyć będzie typów przedsięwzięć/celów, które znajdują się w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Organem właściwym do wykonania ewaluacji ex ante jest Zarząd LGD. Ocena polega na obowiązku sporządzenia analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, która obejmie: cel jego realizacji, zakres osiągania celów określonych w LSR poprzez planowane przedsięwzięcie, grupę docelową (w tym grupy w niekorzystnej sytuacji), adekwatność projektu, przygotowanie projektu i jego planu w kontekście wewnętrznej spójności i logiki planowania, opis przedsięwzięcia, źródła finansowania przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem środków na ewentualne prefinansowanie (jeśli dotyczy), uzasadnienie wyboru działań pod kątem celowości i efektywności.

Monitoring wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, realizowany będzie wewnętrznie przez Biuro LGD, stosownie do opisu obowiązków pracowników. Sprawozdanie półroczne monitoringowe przedkładane będzie do Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Komisji Rewizyjnej LGD. Ponadto będzie zaprezentowane na Walnym Zebraniu Członków LGD. Obowiązkowymi elementami monitoringu będą: statystyki związane z wykorzystaniem środków w ramach poszczególnych działań oraz prezentacja wskaźników poszczególnych działań w odniesieniu do zakładanych wartości. Treść sprawozdania monitoringowego będzie zamieszczana na stronie internetowej LGD.

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. Gospodarka senioralna: nowy sektor gospodarki narodowej w Polsce, Marzena Rudnicka, Centrum im. Adama Smitha, 2013.
2. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Lider w EGO” na lata 2014-2020(23).
3. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027).
4. Programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Maur (FEWiM) 2021-2027.
5. Raport „Ewaluacja zewnętrzna realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Lider w EGO”, Omikron, Warszawa 2022.
6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Subregionu EGO 2030.
7. Strategia Rozwoju „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”.

Strony internetowe:

www.cittaslowpolska.pl
www.gov.pl
www.gov.pl/web/arimr
www.liderwego.pl
www.osp.org.pl
www.prow.warmia.mazury.pl
www.pzd.olecko.pl
www.stat.gov.pl
www.warmia.mazury.pl

Załączniki do LSR/Formularze:

Formularz 1 : Cele i przedsięwzięcia
Formularz 2 : Plan działania
Formularz 3 : Budżet LSR
Formularz 4 : Plan wykorzystania budżetu LSR

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 (nazwa celu)	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
1 064 516,14	P.1 Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku.		
322 580,65	P.1.1 Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.	osoby poszukujące pracy, w tym mieszkańcy osiedli po-PGR, osoby młode do 25 roku życia, osoby zainteresowane podjęciem działalności gospodarczej	konkurs
602 150,54	P.1.2 Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej.	przedsiębiorcy z terenu LSR, osoby poszukujące pracy	konkurs
75 268,82	P.1.3 Tworzenie krótkich łańcuchów żywnościowych.	rolnicy, mieszkańcy	konkurs
21 505,38	P.1.4 Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.	rolnicy, młodzież, mieszkańcy	konkurs
43 010,75	P.1.5 Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.	rolnicy, młodzież, mieszkańcy	konkurs
892 473,12	P.2 Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO.		
354 838,71	P.2.1 Budowa i przebudowa infrastruktury publicznej.	JSFP, mieszkańcy w tym osoby starsze	konkurs
354 838,71	P.2.2 Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej.	NGO's, JSFP, mieszkańcy	konkurs
118 279,57	P.2.3 Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	organizacje pozarządowe, mieszkańcy, w tym osoby starsze, mieszkańcy osiedli popegeerowskich, osoby niepełnosprawne, JSFP	konkurs
64 516,13	P.2.4 Dbałość o zabytki na terenie LGD	parafie, mieszkańcy	konkurs
543 010,74	P.3 Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa.		
43 010,75	P.3.1 Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego.	organizacje pozarządowe, mieszkańcy, osoby młode do 25 roku życia, JSFP	projekt grantowy
43 010,75	P.3.2 Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji	osoby niepełnosprawne, ludzie młodzi do 25 r., poszukujący pracy, seniorzy, JSFP	projekt grantowy
8 172,04	P.3.3 Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości.	osoby poszukujące pracy, mieszkańcy osiedli po-PGR, osoby młode do 25 roku życia	projekt grantowy
18 924,73	P.3.4 Koncepcje Smart Villages.	organizacje pozarządowe, mieszkańcy, JSFP	projekt grantowy
236 559,14	P.3.5 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.	organizacje pozarządowe, parafie, mieszkańcy, JSFP	konkurs
193 333,33	P.3.6 Operacje własne	organizacje pozarządowe, w tym LGD, mieszkańcy	konkurs

Formularz 2: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Rozwój gospodarczy obszaru EGO do 2029 roku.													
Przedsięwzięcie P. 1.1 – Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na powstaniu nowych przedsiębiorstw (szt.)	10	66,67%	5	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.1.2 Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstw (szt.)	4	57,14%	3	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR

Przedsięwzięcie P.1.3 Tworzenie krótkich łańcuchów żywnościowych	Wskaźnik produktu: Liczba utworzonych krótkich łańcuchów żywnościowych (szt.)	0	0	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.4 Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Wskaźnik produktu: Ilość zmodernizowanych zagród edukacyjnych (szt.)	0	0	0	0	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.5 Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu zagrody edukacyjnej przez rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach i ich rodziny (szt.)	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100%	0	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1 R.37 Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (liczba utworzonych miejsc pracy).		10		5		0		0		0		0		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2 R.37 Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (liczba utworzonych miejsc pracy).		4		3		0		0		0		0		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.3 R.10PR Odsetek gospodarstw uczestniczących w grupach producentów, organizacjach producentów, lokalnych rynkach, krótkich cyklach łańcucha dostaw i systemach jakości objętych wsparciem WPR (liczba gospodarstw/rolników).		0		5		0		0		0		0		PS WPR

<p>Wskaźnik rezultatu W.1.4 R. 39 Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw).</p>	0		0		1		0		0		0		PS WPR
<p>Wskaźnik rezultatu W.1.5 R. 39 Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw).</p>	0		0		0		0		2		0		PS WPR

c.2.	Wzrost jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru EGO													
Przedsięwzięcie P. 2.1 - Budowa i przebudowa infrastruktury publicznej	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych operacji w zakresie rozwoju obiektów użyteczności publicznej (szt.)	11	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2 Poprawa efektywności energetycznej małej infrastruktury niekomercyjnej	Wskaźnik produktu : Liczba MegaWatt	0	0	0,275	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.3 Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Wskaźnik produktu: Ilość poprawionych obiektów pod względem dostępności do usług świadczonych dla lokalnej społeczności (z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych) (szt.)	0	0	0	0	11	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.4 Dbalność o zabytki na terenie LGD	Wskaźnik produktu: Ilość odrestaurowanych lub poddanych pracom konserwatorskim zabytków (szt.)	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100%	0	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W. 2.1 R.41 PR Odsetek ludności korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób).		550	X	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR

<p>Wskaźnik rezultatu W.2.2 R.27 Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania do niej (liczba operacji).</p>	0		11		0		0		0		0	-	PS WPR
<p>Wskaźnik rezultatu W.2.3 R.41 PR Odsetek ludności korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób).</p>	0		0		550		0		0		0		PS WPR
<p>Wskaźnik rezultatu W.2.4 R.41 PR Odsetek ludności korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób).</p>	0		0		0		0		100		0	-	PS WPR

C.3.	Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa													
Przedsięwzięcie P.3.1 - Podniesienie kwalifikacji liderów życia społeczno-gospodarczego	Wskaźnik produktu : ilość szkoleń, które podniosły kwalifikacje z zakresu społeczno - gospodarczego liderów z obszaru LSR (ilość szkoleń)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100%	0	100% PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.2 Działania na rzecz włączenia społecznego, w tym grup w niekorzystnej sytuacji.	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej, w tym grup w niekorzystnej sytuacji (ilość przedsięwzięć)	0	0	0	0	0	0	0	0	6	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.3 Podniesienie wiedzy o przedsiębiorczości.	Wskaźnik produktu: Ilość szkoleń podnoszących wiedzę o przedsiębiorczości (ilość szkoleń)	0	0	0	0	0	0	3	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.4 Koncepcje Smart Villages.	Wskaźnik produktu: Liczba miejscowości, które przygotowały koncepcję Smart Village (ilość miejscowości)	22	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.5 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie integracji społecznej (ilość przedsięwzięć)	11	50%	11	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.6 Operacja własna	Wskaźnik produktu: Ilość operacji własnych (szt.)	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100%	0	100%	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.3.1 R.1PR Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (liczba osób).	0		0		0		0		20		0		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.2 R.42 Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego (liczba osób).	0		0		0		0	-	200	-	0	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.3 R.1PR Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (liczba osób).	0		0		0		0		45		0		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.4 R.40 Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi (liczba strategii).	22	-	0		0		0		0		0	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.5 R.41 PR Odsetek ludności korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób).	550	-	550	-	0		0		0		0	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.6 R.41 PR Odsetek ludności korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób).	0		0		0		0	-	100	-	0	-	PS WPR

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000	0	0	2 500 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500	0	0	562 500
Razem	3 062 500	0	0	3 062 500
<p><i>* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</i></p> <p><i>** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.</i></p>				

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	1 051 182,80	42,05	1 965 161,30	78,6	2 104 946,25	84,2	2 104 946,25	84,2	2 113 118,29	84,52	2 500 000,00	100	2 500 000,00	100
EFS+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EFRR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	1 051 182,80	42,05	1 965 131,30	78,6	2 104 946,25	84,2	2 104 946,25	84,2	2 113 118,29	84,52	2 500 000,00	100	2 500 000,00	100